પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

ઘણા સુધારા તથા વધારા સાથે

સંશોધન કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મંગળદાસ જેઠાલાલ શાહ. બુકસેલર.

ઠે૦ રીચી રોડ—અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૬ ઠી. [illegible] ૪૦[illegible]૦

સંવત ૧૯[illegible] સને ૧૯[illegible]

શ્રીજૈન વિદ્યાવિજય પ્રેસમાં શા વાડીલાલ
નાથાલાલે છાપ્યો રીચી રોડ—અમદાવાદ.

કીંમત રૂ ૦—૯—૦.

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

૧

સંતો અમો વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે— સંતો૦
અમારૂં વસાણું સંતો, સૌકોને ભાવે—(૨)
અઢાર વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતો૦
લાખ કરોડ લેખાં નહિ. ને પાર વિનાની પુંજી. (૨)
વ્હોરવું હોય તો વ્હોરી લેજો કસ્તુરી છેસોંઘી—સંતો૦
આવરો ને ખાતાવહીમાંલક્ષ્મીવરનું નામ,

૨

હૂંડીમાં ચતુર્ભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો૦
જેમેર હરીજન હરીરસ ગાય તેતો નીત્ય ગંગામાં નાય(૨)
અડસઠ તીરથ ગુરૂને આંગણે, (૨) દુરગયે શું થાય—રે

ધ્રુવ નાહ્યા પ્રહ્લાદ નાહ્યા. હેતે નાહ્યા હનુમાન; (૨)
પ્રીત કરી પરીક્ષત નાહ્યા (૨) જોગી શુકદેવ ન્હાય—જે.
સહુ સત માંહી શ્રેષ્ઠ ભાખ્યું, જ્ઞાન ગંગા તે ન્હાય (૨)
જળપતતીરથ જોડે મળ્યા(૨)તેમાં સર્વ સાધન મળીજાય
ભલેમળ્યા મહેતાનરસિંહના સ્વામી હેને હરીનાગુણગા
જ્ઞાનગગાનો મહિમા મોટો, મુખે કહ્યો નવજાય—જે(૨)

—⁂—

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનુ કામ જોને;
પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી વળતી લેવું નામ જોને.
સુત વિત્ત દારા શીશ સમરપે' તે પાવે રસ પાવે જોને
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા, માંહિ પડયા મરજીવા જોને;
મરણ આગળ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને
તીરે ઉભા જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને
પ્રેમ પંથ પાવકની જ્વાળા ભાળી પાછા ભાગે જોને
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને;
મહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનોમેલ જોને.

રામ આમલમાં રાતા માતા; પુરા પ્રેમીજન એને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન એને.

૪

હરિને ભજતાં હજુ કોઇની લાજ, જતાં નથી જાણીરે
જેને સુરતી શામળીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે' [ટેક]
વહાલે ઉગાર્યો પ્રહ્લાદ, હિરણ્યકશ્યપુ માર્યોરે;
વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે. હ૦ ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથોહાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે; હ૦
વહાલે મીરાં તે બાઇનાં ઝેર. હળાહળ પીધાંરે;
પંચાળીનાં પુર્યાં ચીર, પાંડવ કામ કીધાંરે. હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઇ કરશેરે;
કરજોડી કહે પ્રેમળદાસ, ભકતોનાં દુઃખ હરશેરે. હ૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરવું નથીરે;
એવો નિશ્ચય કર્યો નિરધાર;
તેમાં ભુલી ગયો ભગવાનરે. ટેક.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરારે.
ખેતીવાડી ઘોડા ને દરબાર. તેમાં૦ ૧
મેડી મંદીર ઝરૂખાંને માળિયાંરે,
સુખદાયક સુંદર સેજ. તેમાં૦ ૨
ગાદી તકીયા ને ગાલમસુરિયાંરે,
અતી આડ કરેછે એજ. તેમાં૦ ૩
નિચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે,
એવુ સાધુ સંગાથે અભીમાન તેમાં ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતીરે,
તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦ ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવિ મળ્યાંરે,
તારી મતિ મલિન થઈ મદ. તેમાં૦ ૬
દેવાનંદના વહાલ ને વિસરી ગયોરે,
તારે પડયો ગળે જેમ ફંદ. તેમાં૦૭

—❧—

૬

તારે માથે નગારા વાગે મોતનારે,
નથી એક ઘડ ના નિરધાર;

તોય જાણ્યા નહિ જગદીશરે, ટેક;
મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,
જેને જાતાં ન લાગી વાર; તોય૦ ૧
તારૂં જોબન ગયુ જખ મારતુંરે,
માથે કાળા મટી ગયા કેશ; તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવિયારે,
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ; તોય૦ ૩
રોમ કોટી વિછુ તણી વેદનારે,
દુઃખ પામ્યો તું દૈવનાચોર; તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સૌ લુટવારે,
તેનુ જરાએ ન ચાલે જોર; તોય૦ ૫
જીભ ટુંકી પડી ને તુટી નાડીયોરે,
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ. તોય૦ ૬
દેવાનદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્યદેહ વિશાળ તોય૦ ૭

—※—

૭

સુખ છે તમારા શરણુમાં હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કર્ણમાં હો શામળીયાજી.(ટેક)

જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હીલોળા,
એ મારા ગુરૂજીના ચરણમાં—હો શામળીયાજી—સુખ•
એમ કરિ મારે મંદીર પધારજો વહાલા,
ન જોશો જાત કુળ વરણમાં—હો શામળીયાજી—સુખ•
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
આડે આવજો મારા,મરણમાં—હો શામળીયાજી—સુખ•

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં
ટાળ્યાં તે કોઇનાં નહી ટળે; રઘુનાથનાં જડીયાં;—સુખ.
નળરાજા સરખો નર નહી; જેને દમયંતી રાણી;
અરધે વસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં, ન મળ્યું અન્નને પાણી—સુ.
પાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા; જેની દ્રૌપદી રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં, નયણે નીંદ્રા નઆણી—સુખ
સીતા સરખી સતી નહી, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી—સુખ
રાવણ સરખો રાજીયો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઇ ગયાં, બધી લંકા લુટાણી—સુખ.

હરિશ્ચંદ્ર રાય સત્યવાદીઓ, તારાલોચની રાણી;
તેને વિપત્ત બહુ પડી. ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી—સુખ.
સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્યા અંતરજામી;

૯

ભાવટ ભાગી ભુદરે, મહેતા નરસઇનો સ્વામી. સુખ.
હરિજન થઇને, હાણ વૃદ્ધ સુખ દુઃખ મન નવધારીયે;
ટાળ્યાં નહિજ ટળે, ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમત નવહારીયે
જુઓ કદરજ મહા દુખીયા કહાવ્યારે,
કદી સુખ દુઃખ થનમાં ન લાવ્યારે;
તેએ મોહનના મનમાં ભાવ્યાર—હરિજન.
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે;
તોય વન ભટકયા સંગ લઇ દારારે—હરિજન.
વસુદેવ દેવકીજી બેઉ બંધન રહ્યાંરે,
બહુ કાળનાં બંધન દુર થયારે;
પ્રભુ પુત્ર થયા ને દુઃખ દુર ગયાંરે—હરિજન.
એવું સમજીને હરખ ને શોક તજીયેરે,

એક વાર મન દઇ પ્રભુને ભજીયેરે;
કહે મુકતાનંદ હરીને ભજીયેરે—હરિજન.

—※※—

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય,
ડહાપણ કોઇનું કામ ન આવે;
કરોને કોટી ઉપાય—હાંરે હાં રે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહદેવ, નિકુળ
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાંચેના દેખતાં જીરે,
સતી કેમ તે લુટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત્યપુરૂષ કહિએ,
ને તે પણ વનમાં જાય,
સતી સીતાને કલંક ચઢાવ્યો;
તો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

—※※—

૧૧

જીવતું શીદને ચિંતા કરે કૃષ્ણને કરવું હોયતેકરે ટેક
તુ અંતર ઉદ્વેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણી ધાર્યો મનમુખો હરબ્રહ્મ થી નવ ફરે—કૃષ્ણ૦
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવા જંત્ર વગાડે જંત્રી, તેવો સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ૦
જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
તેમાં ફેર પડે નહિ કોઇથી, શીદ કુટાઇને મરે—કૃષ્ણ૦
તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઇચ્છા અનુસરે;
સદાકાળ એ રીત નભે નહી, શીદહું પણ મનમાંધરે—કૃ૦
થવાનુ તે અણચીંતવ્યુ થાશે, ઉપનિષદ ઊચરે;
રાખ ભરોંસો રાધાવરનો, દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ૦

૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારા નો આધાર જો;
ભાગે સંકટ કુડાંરે સંસારનાં,
જે નામે ઊતરીયે ભવપાર જો—સર્વ૦
અપરમાન વચને ધ્રુવજી વન ગયા,
નારદજીએ દીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન ભકિત વૈરાગ્ય તે મનમાં આણિયાં;

પ્રભુ પુજ્યા કાંઇ ત્યાં જઇ બાળે વેશ જો-સર્વ૦
દૈત્ય પુત્ર પ્રહ્‌લાદજી આગે થયા,
લાગ્યો છે કાંઇ પિતા પુત્રનો વાદજો;
સ્થંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહ રૂપ ધરી,
શ્રી મહાપ્રભુએ દીધો તેને સાદજો—સર્વ૦
લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
ભકતજનોને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
સ્મરણ પહેલાં આવ્યા છોરે તમે સદા,
ભકતજન ઊગાર્યા પાચે વીરજો—સર્વ૦
સુદામાનું દારીદ્રપણું તે જાણીયું;
મુષ્ટિલ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજજો;
દાસ દયાના પ્રભુએ કરૂણા કરી,
ભકત જનનાં કીધાં કોટીક કાજજો.

—❧—

૧૩

ધન્યા જેણે હરિગુણ ગાયા-સંસારીયામાં.ધન્ય.
બીજા સૌ જાણજો ભવાયા-સંસારીયામાં. ધન્ય.
હાથી ઘોડા સુખપાલ બેઠે શું થયુ (૨)

શું થયું મેળવી માયા– સંસારીયામાં ધન્ય.
કંઠ સાહીને જમ કાઢશે પલમાં,
દુર રહેશે સુત વિત્ત જાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
દયા પ્રીતમ ભજે નંદના કુંવરને; (૨)
સ્ફળ થાશે તારી કાય—સંસારીયામાં ધન્ય.

—❖—

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
એમાં શું કરે પંડીતને કાજીરે; વહાલો૦
કરમાબાઇનો આરોગ્યો ખીચડો;
ને વિદુરની ખાધિ ભાજી;
જુઠાં બોર શવરીનાં ખાધાં,
વહાલે છપ્પન ભોગ ત્યાગીરે, વહાલો૦
વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા,
ને કેળાં આણ્યાંતાં માગી;
ગર્ભ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવિ,
વહાલે તોએ ન જોયું જામીરે; વહાલો૦

ગુણુકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી;
ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા,
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે વહાલો૦
ભકતની લોક નિંદા કરે,
ને જગત થયું છે બહુ પાજી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી,
માથે ગીરધર રહ્યો છે ગાજીરે; વહાલો૦

—※—

૧૫

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઊરમાં ઠરેરે;
સિંહણકેરૂં દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે; (૨)
કનકપાત્ર પાખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નિસરે—પ્રેમ૦
શાકરખોરનું શાકર જીવન ખરના પ્રાણજ હરે; (૨)
ક્ષારસિંધુનું માછલડુ, જેમ મીઠા જળમાં મરે; પ્રેમ૦
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે, બ્રાહ્મણ હોય તે કરે, (૨)
બળગવંશીને વમન કરાવે; વેદ વાણી ઊચ્ચરે; પ્રેમ૦

ઉત્તમ વસ્તુ અધિકાર વિના મળે; કદાપિ અર્થ નસરે
ઉચ્છભોગી બગલો મુકતાફળ; દેખીચંચુન ભરે. પ્રેમ;
તેમ કોટિ સાધને પ્રેમ વીના; પુરૂષોત્તમ પુંઠન ફરે; (૨)
શ્રી પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર; પ્રેમ ભકતિયે વરે; પ્રેમ.

—⁂—

૧૬

રામબાણુ વાગ્યાં હોય તે જાણે;
બોલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે; (ટેક)
ધ્રુવને વાગ્યાં પ્રલ્હાદને વાગ્યાં,
તેતો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે;
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
એતો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ૦
મોરધ્વજ રાજાનુ મન હરી લેવા,
હરિ આવ્યા તેટાણે!
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું,
પત્ની પુત્ર બેઊ તાણે—રામ૦
મીરાંબાઇ પરક્રોધ કરીને,
રાણોજી ખડગજ તાણે;
વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા,

એતો અમૃતને ઠેકાણે—રામ૦
નરસિંહ મહેતાની હુંડીસ્વીકારી,
એજ ભરી ખરે ટાણે;
આગળ સંત અનેક ઊગાર્યાં,
એવું ધનો ભગત ઉર આણે—રામ૦

૧૭

મારે વરાતો વિઠલવરને વરવુ છેરે,
હાંહારે મારે વર તો
બીજાને મારે શું કરવું છે મારે વર તો૦
નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણો હાં (૨)
મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવુ છે રે;
હાંહાંરે મારે ધ્યાન. બીજાને-
અવર પુરૂષની મારે આશા નથીરે હાં (૨)
મારે છોગાળાને છેડે પડવુ છેરે,
હાંહાંરે મારે છોગાળા, બીજાને.
સંસાર સાગરના મોહજાળ ભરીયારે હાં (૨)
મારે હરિના ભરોંસે તરવું છે રે;
હાંહાં રે મારે હરિ બીજાને.

બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં (૨)
મારે રાસમંડળમાં ફરવું છે રે;
ફુદીરે મારે રાસ; બીજાને

૧૮

શ્રીવલ્લભ વિઠ્ઠલ શ્રીજી સ્વામી શામળીયા વાલા,
સઘળું સમજો છો અંતરજામી; નંદલાલારે;
ભય તો લાગેછે મુજને મારી, શામળીયા વાલા
અંતકાળે શી વલે થશે મારી નંદલાલારે;
સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુઃખ દીધું; નંદલાલારે
વેદ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા; ;
અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા; નંદલાલારે;
સઊ જાણેછે ભકત સાચો, શામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો; નંદલાલારે,
બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ ધરજો; શામળીયા વાલા.
પીડ ન પામું એવું કરજો; નંદલાલારે;
સન્મુખ લોચનમાં આવિ રહેજો શામળીયા વાલા
દોષ ન જોશો દર્શન દેજો નંદલાલારે

શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાલા

દુખ હયાનાં સરવે હરજો; નંદલાલારે;

૧૯

કાયા જીવનો કહે છેરે સુણો મારા પ્રાણપતિ;
મેલી મુજને કયા જાઓ છોરે, આ વગડામાં અથડાતી; ૧
જીવ તમારા લીધેરે ચાલુ છુ હું મદમાતી;
તમ વિના નહી મારેરે, આ દેહના સંગાથી ૨
જ્યારે તમે જાશોરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
જ્યારે જાવુ જ હતુ રે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી ૩
ઘણાં લાડ લડાવ્યારે, ભેગી બેસી જમતી;
હવે કેમ તરછોડોરે, આવી કેમ ફરી મતી; ૪
કોઇક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતિ;
કરશો બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે એ હું જાણતી નોહોતી; ૫
હો દેવ નીરંજનરે મુળે મંગળ મુરતી;
તારો ભેદ ન જાણ્યોરે; એવી તારી અકળગતી ૬
મારી કરણી ના જોશોરે હું કરજોડી કરગરતી;
મેલી માયાને ચતનરે ચાલ્યા અમરાવતી ૭

દાસ નારણસિંગ કહેછેરે, માયા પછી રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછે રે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રહીએરે, નથી અહીંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમાંરે પડી અમને ફાંસી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી. ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારી કેડજ મેલીરે. શાને કરો ઊદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દુર ખશી,
ભળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવિનાશી;
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુંરે એક મેના પોપટનું, પાંજરૂ આ કારા કંચનનું;
મેના માયા હરીની દાસી, ચેતન પોપટજી અવિનાશી

જુઓને અંતરમાં મકાશી. જોડુ૦ ૧
કારીગર પુરા કહેવાતા, પચરંગી પાંજરૂં ઘડતા;
તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા. જોડુ૦ ૨
ચેતનનું તો તેજ ઘણુંરે તપે, શોભે પરબ્રહ્મના રૂપે,
બેઠારે માંહી મહામંત્રને જપે. જોડુ૦ ૩
મેનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી, પોપટજીનુંમનડુંલેઇહરી
પોપટજીની મત સમુળગી ફરી. જોડુ૦ ૪
મેનારેતુંતો આવનેઓરી, મારીનેતારીસરખીબંને જોડી;
મેનાએ નાંખી મોહ તણિ દોરી. જોડુ૦ ૫
હવેરે મેના કહેછે પોપટને, આવીને હુ તો વરૂંછુ તમને;
રખેને દગો દેતાજી અમને. જોડુ૦ ૬
એવુંરેસુણીપોપટથયોબેહાલ,તેમનેમમે નાકરેજઇ૦હાલ
મેનારે તને કરવાનો હું ન્યાલ. જોડુ૦ ૭
હવેરેમેનાપોતેમનમાંહરશી.હુ તોપેલાપોપટનેરૂહિયેવસી;
અંનેરે લેઇ ફેરવું ચોરાશી. જોડુ૦ ૮
પોપટજી તો ભણ્યુંએ ભુલી ગયા, જઇને પેલી મેના-
ના વશમાં રહ્યા;
પોપટજી હવે મોહ દરીયામાં વહ્યા. જોડુ૦ ૯
હવેરેમેના પોપટજીબંનેને, બેઠારેહતોકાળોબીઝાડોકને;

જઇને પેલા પોપટજીને હણે. જોડુ૦ ૧૦
હવેરેપોપટનેલાગ્યું ખારૂં,પેલું રે સુખ ક્યાં ગયું રે મારૂં;
પડે છે મારે મરણું ન અવતરણું. જોડુ૦ ૧૧
ચેતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પે ં. માયાના
વશમાં રહ્યા.
માટેરે લખ ચોરાશીમાં ગયા. જોડુ૦ ૧૨
નારણસીંગ ગુરૂ ચરણુની આશ, માયા થકી થઇને
બેઠો છું નિરાશ;
આપોને હરી ચરણકમળમાં વાસ. જોડુ૦ ૧૩

—❦—

૨૨

નાથકેસેગજકોબંધછોડાયો,એહી અચરજમોહે આયો. ટેક
ગજ ઓર ગ્રાહલડત જલભીતર, લડતલડત ગજ હર્યોા;
જવપુર સુંદરહી જળ ઉપર,તગહરી નામ પુકાર્યો. ના૦
સવરીકે બોર સુદામાકો તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો;
દુરજોધનકોમેવાહી ત્યાગ્યો,ભાજી બિદુરઘર પાયો. ના૦
પેઠે પાતાળ કાળીનાગ નાથ્યો, ફેણપર નરત કરાયો,
ગીરી ગોવરધન કરપર ધાર્યો, નંદઘેર લાલકહાયો. ના૦
અગા પુર માર્યો બગા પુર મ રે કાગાનળ પાન કરાયો;

સ્થંભફોડી હિરણ્યકશ્યપમાર્યો, નરસિંહનામ ધરાયો.૪
અજામેલ ગજ ગુણુંકા તારી; દ્રોપદીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો. ૫
દુરજોધનકો માન ઘટાયો, મોહા ભરોંસો આયો;
સબસખીયન મીલી કંગન બાંધ્યો, રેશમ ગાંઠ બંધાયો.૬
છુટે નહિ રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉઠાયો;
ખોલ કોટડી પાહલ ધાયો ગરૂડકુ નાજ સતાયો. ૭
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કાંહાંરે છુપાયો;
જોગી જાકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહિ આયો
સુરદાસ પ્રભુ તિહારે મિલનકું જસોદાકી ધેન ચરાયો.૮

૨૩

તેરે દયાધરમનહી મન મે, મુખડાકયા દેખે દરપનમે;
જબલગ ફુલ રહે ફુલવાડી, બાસ રહે નીજ ફુલનમેં;
એક દીન એસી હોજાવેગી, ધની ઉડેગી તનમેં. મુ૦૧
ચુવા ચંદન અબીર અરગજા શોભે ગોરે તનમેં;
ધન જોબન ડોંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા છીનમેં. મુ૦૨
નદીયાં ગેરી હરી નાવ પુરાની, ઊતરે ચાહે સંગનમેં;
ગુરૂમુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુગરા ડુબે ઉનમેં. મુ૦૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ ધનમેં;
દશ દરવાજા ઘેરલીયે જમ, રહીગઇ મનકી મનમેં, સુ૦ ૪
પખડીયાં બાંધે પગ સવારે, ઝુલા ઝુલે પવનમેં;
કહે કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, એકલા લડ રહે મનમેં.

૨૪

જ્યાં જોશો ત્યાં દુખીયા બાબા એકલા લડ રહે મનમે;
જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપસીકુ દુઃખ દુના;
આશા મનસા સબ વ્યાપી. કોઇ પહેલ નહી સુના. ૧
રાજા દુખીયા પ્રજા દુખીયા, દુખીયા ઘર બેરાગી;
દુઃખ કારણસેં શુકદેવને, ઊદરકી માયા ત્યાગી. ૨
સાચ કહે તો સબ જગ દુખીયાં જુઠા કહી ન જાઇ;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, જીન્ને સૃષ્ટિ જમાઇ. ૩
ધુત દુખીયા અબધુત દુખીયા હય ધન રંકા;
કહેત કબીરા નહિ એ દુખીયા જીને મનકુ જીતા. ૪

૨૫

ધન્ય ડાકોર રૂડુ ગામ વસે મારો વહાલોરે,
શામળીઓજી ચતુરસુજાણ તેને જોવા ચાલોરે. ૧

અહુ ઓડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધારયારે;
અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઉધારયારે.૮
ઘણુ: પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
દુઃખ જનમ મરણનાં જાય, સામાં ડગ ભરતાં રે.
એવા આનંદરૂપી અખંડ, અંતરજામીરે;
વહાલો પ્રેમતણે વશ થાય, પ્રીતમજીનો સ્વામીરે;
એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રીતમજીનો સ્વામીરે.

૨૬

ગોવિંદ પ્રાણ અમારોરે, મને જાગ લાગ્યો ખારોરે;
મને મારો રામજી ભાવેરે, બીજો મારી નજરે ન આવે.૧
મીરાંબાઇના મોહોલમાંરે, હરિ સંતનકો વાસ;
કપટીથી હરિ દુર વસેરે, મારા સંતન કેરી પાસ ગો. ૨
રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
સાધુની સંગત છોડીદો, તમે રાખો દુનિયામાં લાજ.૩
મીરાંબાઇ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાને હાથ;
સાધુની સંગત કબહુ ન છોડું, નહી રહુ તમારી પાસ.૪
વીખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મીરાંને હાથ;
અમૃત કરી મીરાં પી ગયાંરે, જેનો હરીએ ઝાલ્યો હાથ.૫

સાંઢવાળ સાંઢ શણગારજેરે, જાવું સો સો કોસ;
રાણાજીના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોષ. ૭
ડાબો ડુંહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઈ પુરવ માંય;
સરવ છોડી મિરાં નીસર્યાં, જેનું મનડુ હરિ માંય
સાસુ અમારિ સુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ,
જેઠ જુગોજુગ જીવજો, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
ચુંદડી ઓઢું તારે રંગ ચુવેરે, રંગ સોરંગી હોય;
ઓઢું હું કાળો કાબળો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોય. ૯
મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
સાધુ જનને હસ વસુ પેલા દસ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

માગતમાખણરોટી,ગોપાળ પ્યારેમાગત માખણરોટી;
મેરેગોપાલજીકું રોટીબનાઊં,એકછોટીનેબીજીમોટીગો.
મેરે ગોપાલજીકું બિહા કરુંગો, બ્રખુમાનકી બેટી ગો.
મેરે ગોપાલકું અંગીઆબનાદઊં,માથે કસુંબીટોપીગો.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરનાગુણ, ચરણકમળ ચીત્ત
જોતી. ગો૦

૨૮

વાટ જુએ છે મીરાં રાંકડી ઉભી-ઉભી વાટ. ટેક.
મુનિવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે, દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
ફુલના તે હાર ને ફુલના તે ગજરારે;
ફુલના તોરારે ફુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
ફુલનાં પકવાન મીઠાઇયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી ઉભી ઉભી વાટ. ૩
લવિંગ સોપારીને પાનનાં બીડલાંરે;
એલચીદોડા ને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
સાવ સોનાનાં સોગઠાં ઢાળ્યાં રે,
રમવા આવોતો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જોતાં ઠરે છે મારી આંખડી ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ટેક.
મુખડું મેં જોયું તારૂ, સરવે જુગ થયું ખારૂં;
મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂરે, મોહન તારા. ૧

સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુચ્છ કરી ફરીએરે, મોહન તારા. २
સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઇએરે, મોહન તારા. ૩
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સૌભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભય ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા;
હવે હું તો બડભાગીરે, મોહન તારા. ૫

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહી મળે; (૨)
જોતાં નહી મળે, જીવને ખોળ્યો નહી જડે, લેને ટેક.
કસ્તુરીને કેવડો લઇ તેલમાં તળે;
આવો રૂડો મનખો મેલી, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
મોતી સરખો દાણો લઇને ઘટીમાં દળે (૨)
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંબો નહી ફળે લેને. ૨
સંત બોલાવે બોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે; (૨)
મારી ધક્કે આગળ કરશે વેઠે ભાર ભરે. લેને. ૩
માયા તને મીઠી લાગે, ગોળસે મળે. (૨)
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે, લેને. ૪

૩૧

હાલો હાલી કહે છેરે, પ્રભુ મારી વારે ચડો;
બચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
બાણુ તાણિને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
દરમાંથી સરપ જો નીસરે તો વણશે મારાં કાજ.
ગરૂડના ગામીરે, આંટી રખે રાખી રહો. હાલો.૨
કહેતામાંજ પરવરીયાને સરપમાં નીરવાણુ;
પારધિને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણુ લીધા એના પ્રાણુ;
ત્યાંથીબાણુ વછુટયુ રે, બાજ આવી હેઠે પડયો,હાલો.૩
કઠણુવેળામાં કામજ આવે, જો ભજન કરોતો ભયજાય
એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કોના પુજું પાય;
ગુનેહગાર તારોરે, તુળશીદાસ ખરો. હાલો. ૪

—❖—

૩૨

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
બાનારે માટે જો દુખ દેશો, તો કોણુ જપે તારો જાપ.૧
રોહિદાસની તમે પાત્રી લીધીને, નવ જોઇ જાત કે ભાત;
સેના માટ સનમુખરહીને, તમે નાઈ કહેવાયા હોનાથ.૨
પ્રલ્હાદની તમે પ્રતિજ્ઞા પાળીને, સ્થંભમાં પુર્યો વાસ;

તાતી કઢા તમે સીતળ કીધી, સુધન્વાને કાજ   પ્ર૦૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાં ને, રાખી સભામાં લાજ.
સાગરમાં બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતાં ગજરાજ. પ્ર૦૪
ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાંને, આપ્યાં મીરાંને હાથ;
મહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યો, ત્યારે કેદારો
લાવ્યા મધરાત. પ્ર૦૫
ભકતોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં, ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ
તુલશીના સ્વામીને કહુ કરજોડી, પુરો અંતરની આશ

૩૩

હરી ભજવાનું ચોઘડીયું રે, તને ફરી ફરી કયાં મળશેરે
ચોંપ કરીને ચેતી લેજે, ભવનાં તારણ તરશોરે. હ૦ ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશેને, પશુ પંખી અવતરશોરે;
વરણાગીમાં વાટજ ઉઠશે, કોઇ ખાણે રડવડશોરે હ૦૨
દુખ લાગે તો વહેલું લાગો, ઊંઘેલીધું ચાલ્યું રે;
માને ઉદર શું બોલ્યો તો, શું બોલ્યો શું પાળ્યું રે હ૦૩
જોબન જાશે ને જરા આવશે, નેન નાશીક ગળશેરે;
સગાં સ્નેહી સુખનાં બેલી, અંતે અળગાં રહેશેરે. હ૦૪
હરી નામ તો હારી બેઠો, વિષયમાં વીંટાયોરે;

ધોળે દહાડે બજારે બાંધી, ચોટામાં લુંટયોરે. હ૦ ૫
આ અવસર તો રૂડો કહાવે, પાપ ન કરશો પ્રાણીરે;
કલ્યાણકહેને કહ્યું ન માને, જેમ પત્થરપર પાણીરે, હ૦૧

૩૪

ગઉ ચારા ઘેર આવે, વાલે મારો ગઊ ચારી ઘેર આવે;
હાથ લાકડીયાને ખભે કામળીયા, મીઠી મોરલી બજાવે
ગુંજા ફુલના હાર મનોહર, મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામી તણી સુંદરતા જોઇ, વ્રજજનના મન મોહીયે.
કુમકુમ કેરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસૈયાનાસ્વામી મંદીર પધારો શેરીયે તે ફુલડાવેરાવું

૩૫

ચાલોજઇયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજે છે.
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે ટેક
પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું, શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠા, વેદ લાવ્યા ચાર વાળીને.
કચ્છરૂપે સાગર મથિયો, ચોદ રત્ન બહાર કાઢીને;
અમૃત તો અમરોને પાયું, વિષ પાયું ત્રિપુરારીને.

વરાહરૂપે પૃથ્વી લાવ્યા, આદ્ય નિરંજન આજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૧
પ્રહલાદની પ્રતીજ્ઞા પાળવા, નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું;
હિરણ્યકશ્યપુ નખે વધેર્યો, વિધિનું વાકય સફળ થયું.
વામનરૂપે બળિને ચાંપ્યા, ઇંદ્રરાયનું કાર્ય કર્યું;
છબીલોજી છડીદાર થઇ ઉભા, બલિરાજાનું ભાગ્ય ભળ્યું
ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી કીધી, જાદવને ટોકણુ બીરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨
અનેક દુખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજા રાવણ મારીને;
વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને.
કૃષ્ણસ્વરૂપે કંસને મારયો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
મોરલીમાં મહા મોહ પમાડયા, ત્રણ લોક નર નારીને;
બુદ્ધરૂપે જગન્નાથજી, ઝગમગ જ્યોત બીરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૩
અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમીરહ્યા;
ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજ્યા, બોડાણા પર કરી દયા;
ગંગાબાઇના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા;
ભક્તિ જાણી સારંગપાણી, ગુગળી પાછા ઘેર ગયા;
માખણિયો આરો છે સારો, સીંબડા મીઠાં લાગે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪

ઊંચું દેવળ ઊંચુ શિખર, ઉપર ધજા ફરફરે;
બે દરવાજે નોબત વાગે, રત્નાગર ત્યાં ગડગડે;
ગોમતી તિરે સંગત તીર્થ, સંઘ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
આડે દહાડે શુકરવારે વાલમનો વરઘોડો ચડે;
રણછોડ રસિયો સોમાં વસિયો સોને માથે ગાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૫
ઉત્તર દક્ષીણ પુર્વ પશ્ચિમના, લોક દર્શને આવે છે;
મોટા મોટા સંઘવી થઇને, સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
નયણે નિરખુ હૈડે હરખુ, રૂપ ઉપર જાઉં બલીહારી;
શંખ ચક્ર ને પદ્મ બિરાજે, ગદા ધરી છે ગીરધારિ;
સાકર માખણ તુળશીની માળા, રાયરણછોડને ચડાવેછે
ઇચ્છારામનાસ્વામીઅંતરજામી, ભક્તનેલાડલડાવેછે. ૬

૩૬

માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે,
ઝુલે લાડકડા પુરૂષોતમ આનંદભેર;
હરખી નીરખીને ગોપીજન જાએ વારણે;
અતી આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા૦ ૧

હરીના મુખડા ઉપર વારૂ કોટીક ચંદ્રમા,
પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
કોમળ અધર અરૂણુ છે રૂડાં રાતાં ચોળ માતા. ૨

મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રકુટી છે વાંકડી,
ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
હસતા દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
જોતા લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩

સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલુ,
નાજુક આભરણુ સઘળાં કંચન મોતીહાર;
ચરણુ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
કોઇ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪

લાલ લલાટે કીધો કુમકુમ કેરો ચાંદલો,
શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
જનની જુગતે આંજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
સુંદર કાજળ કેરૂ ટપકું કીધુ ગાલ માતા. ૫

સરવે સોનાનું જડાત મણીમય પારણું,
ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર;
માતા વિધવિધ વચને હરીગુણુગાયે હાલરાં,

ખેંચે ફુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬

હંસ કારંડને કોકીલ પોપટ પારણે,
બપૈયા ચકોરને કાંઇ સારસ મેના મોર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ઘમઘમ ઘુઘરા વજાડે નંદકીશોર. માતા. ૭

મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો જાયો વરરાજા થઇ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮

મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે,
સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ;
જમવા વેળા રૂમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હું તો ધાઇને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯

જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારેવાર;
તેને નંદરાણી હુલરાવી આપે હાલરાં,
નથી નથી એના ભાગ્યતણો કંઇ પાર. માતા ૧૦

વૃજવાસી સઉ સરવથી સુભાગી ઘણાં,
તેથી નંદ જસોદા કેરૂં ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ માતા૦૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નદ જસોમતી;
ધન્ય ધન્ય વંદ્રાવન જયાં હરીકેરો છે વાસ;
સદા શ્રી જુગલકીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ માતા ૧૨

૩૭

ચીત તું શીદ ચીંતા ધરે કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ટેક
સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ ઠરે;
સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદનુ જન્મમરણ ભયહરે કૃષ્ણ. ૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદનું ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કર્યું ત્યારે લખચોરાશી ફરે. કૃષ્ણ૦૨
તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો હર બ્રહ્માથી નવ ફરે. કૃષ્ણ૦૩
દોરી સર્વના એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્રી વજાડે જંત્ર, તેવો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ૦૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જ્યમ શ્રીફળ પાણી ભરે;
જનાર વસ્તુએ ણીપેરે જશે, જ્યમ ગજ કોઠું ગળે કૃષ્ણ૦

જેને જેટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
એમાં ફેર પડે નહી કોઇથી, શીદ કુટાઇ મરે કૃષ્ણ૦૬
તારૂ ધાર્યું થાતુ હોય તો સુખ સંચે દુઃખ હરે;
આપણનું અજ્ઞાનપણુ એ, મુળ વીચારે ખરે. કૃષ્ણ૦૭
થવાનુ અણચીંતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઉચરે;
શાખ્ય ભરોસો શાધાવરનો, દયા શીદને ડરે. કૃષ્ણ૦૮

૩૮

પ્રભુતનેપ્રસન્નનેકેમથાય, તારાદીલનું કપટ ન જાય પ્ર૦
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામ સ્મરણમાં, આળસ આળસ તારે;
ડાચાકુટ ભવ પરનીંદામાં આખો દીવસ ન હારે.પ્રભુ ૧
પ્રભુનુ પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે,
ગ જીફાં સોગટાં કુટતાં, આઠ પહોર નવ જંપે. પ્રભુ ૨
પ્રભુનુ ચંદન ઘસતાં તારૂ, શ્રમથી શરીર બગડે;
કુંડી કુહકુ લઇ મરી મશાલો, ભાવે ભાંગ જરગડે પ્રભુ ૩
એકાદશી ઓચ્છવનુ જાગણુ, અતી અવરૂ તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જોવા સારૂ, મારી રાતજ જાગે. પ્રભુ. ૪
હરીના ભક્તને દુખ સહુ; વેઠજ વળગી જાણે;
સગાંસ મધિપ્રહોણાઆવ, તેને મીષ્ટાનપીરશે પરાણેપ્ર૦

એ પૈસાનિ ગુરૂસેવા બતાવે, ત્યાં ગણુ ગણુ ઘે.લે;
ઘરની સ્ત્રીજ્યાર માગે ઘરેણું ત્યાંહુ શીમ ગ નથઈ ડોલે પ૦
ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, ભગવત ભુષણુ ઘાલે;
સોનું રૂપુ મણીમુક્તાનિ શુ, સ્ત્રી સુતનતર ચાલે. પ. ૭
જગ દેખતાં જપવા બેસે, બાકી નાહિ ન ખાવા;
ગળાં કાપે ત્યાં થાય ગળગળો, એ વૈષ્ણવ નાવહાલાપ.૮
આ કરવું આ ના કરવું એમ અન્યને શીક્ષા દે છે;
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. પ ૯
અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણુ જાણે અ તરજામી;
એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ ૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુનોરે સુખની ને સજ્યા કરી;
કદી એ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ટેક૦
આ ઘેરે તરૂં આ ઘેરે મારૂ, તેમાં બંધાણું તારૂ ચીત;
અવળે ચીનો સગ ન મુકયો, ને વિના આવળો જીત;
એક ઘડી તુંતોરે થીર નવ બેઠો ઠરી લાંબી સોડે૦ ૧
શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ
કહીએ ખરા પણુ કહ્યું ન માને કરે મુમતથી કાજ;

જેજેમતેતેમજરે ચુકીને તારે જાવું મરી લાંબીસોડે. ૨
ઉંચાઉંચી મેડીનેબાગ બગીચા,નવી નવીભાતના રંગ;
તે ઘેર બેઠા કાગ કકળશે, કોય ન આવે તારી સંગ;
તુળશાતોકહેછેરે, લીધીલખચોરાશીફરી. લાંબી સોડે.૩

—❧—

૪૦

ગોવીંદ ગુણ ગાઇલ્યો મન ઘેલા, તમેથાઓને વહેલા વ.
હરીગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોવીંદ ગુ૦ ૧
કાયાપાણીનો પરપોટો, અતે એ ભરૂસો ખોટો;
જુગમાં હરીજશ મોટોરે, ગોવીંદગુણ૦ ૨
મન તું મારૂં મારૂં કરતો, સગા સંબંધિ સાથે લડતો
તુ તો હીંડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૩
જીવ તારી માત પીતાને ભ્રાત, કોઇ નહી આવેતારીસાથ
તારે જાવું એકલડાં વાટરે. ગોવીંદગુણ૦ ૪
જીરતારે અવરઝુતણી છે આશ વેશ ઘણાને થોડી રાત;
ક્ષણમાં થઇ જાશે પરભાતરે, ગોવીંદગુણ૦ ૫
એવી વૈશ્નવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
ભક્તભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે. ગોવીંદગુણ૦ ૬

—❧—

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
ચાલો લાડકવાયા લાગું તમને પાય;
તેમ તેમ રીસાઇને રંગ રસીયોજી આવે નહિ,
પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
કાળા કેમ સંતાપે મુજને ઘરમાં કામ છે,
વાટ જુએ છે કાના બેસી રહ્યા બળવીર,
તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લાગતી,
શા માટે શામળિયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
આવા ઢંગ ધુતારા જે કોઈ જગમાં જાણશે,
ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર,
કોઇ કન્યા નહિ આપે કાના કહું છું ક્યારની,
રાખો ડહાપણ ચાલો શાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
હવે નહી મારૂ મારા સમ મુજને છે બાપના,
હું તો હારી તુજથિ તું જીત્યો જગદીશ,
શું કરૂં લાડકવાયો એકનો એક છે નન્દને,
શું કરૂં સાંખી રહું છું બાકી ચઢે છે રીસ. માતા. ૪
જેમ તેમ સમજાવી લે ચાલ્યાં સુંદરશ્યામને,
કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;

મુખડું નીરખી હરખી રંગમાં રીઝયાં ઘણું,
લાવી મુખડા આગળ મૂકી કનકની થાળ. માતા. ૫

માંહે પકવાનો પીરસ્યા છે ભલી ભલી ભાતનાં,
માંહે ખાજાં જલેબી બરફી બુરા ખાંડ;
પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળી,
લ્યો લ્યો મારા સમ એમ મુખથી કે'તાં માંડ.માતા.૬

ઘેબર સુતરફેણિ આણી અતિશે ઉજળી,
બીજા નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
અતિ આનંદે જમાડે માતા લાલને,
તળ્યાં તાતાં લાવી તરત મુકયાં શાક. માતા. ૭

મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
સક્કરપારો શીરો તેમાં સાકર બહુ;
મારા અલબેલા હો લાલજી શે નથી બોલતા,
મારા સમજો હવે કશું તને નહી કહું. માતા. ૮

મારા સમજો તુજથી વાહાલુ મુજને કોઇ નથી,
મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાઓ,
મારાં આંગણીયાં રૂડાં દીસે છે તમવડે,
સમ ખાધા શામળિયા હવે ન આઘા જાઓ.માતા ૯

પ્રેમે આરોગી ઉઠયા તે હરી બળદેવજી;

માતા જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રમતાં,
ઉભો દાસ હરિભટ્ટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હઇયાના ફુટયા હરી સંગે હેત ન કીધુ.
લખ ચોરાશી કેરૂ લગડુ માંથે માગી લીધુ રે. હે ૧
પેટને અર્થે પાપ કરતાં, પાછુ ફરી નવ જોયું,
ચાર દિવસના જીવતર સારૂ મન માયામાં મોહ્યું રે. હે ૨
જન્મ મરણ દુઃખ ગર્ભવાસનું તે નવ શકીયો ટાળી,
માતાપિતા જુવતી સુતસંગે વિસાર્યો વનમાળી રે. હે ૩
આળસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયુ તારૂં;
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તુ મારૂં રે. હે. ૪

૪૩

આળસ તજને અભાગીઆ ગોવીંદ ગુણ ગાતાં;
રામે આપ્યા છે રોટલા રૂડા લાગે છે ખાતાં. આળસ. ૧
સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સબડકા ભરિયા,
હઠીલાજી ડામ દેઉં તને હરીકેમ વિસારીયા. આળસ. ૨

અન્ન વસ્ત્રની આશાથી, ધાયો ફરે છે અત્યઃ
લખરે ચોરાશીમાંભટકવું, તેનીછેકાંઇ ચિંત્યાઆળસ૩
કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા થઈ લખલખ ફરશો;
કટકો કોઇ નાંખે નહી, માર ખાઇને મરશો આળસ. ૪
માઠો દેહ મ જારનો કે પેરેરે ધરશો;
છેછેડ કદિસકે હાંકશે. મિયાઉમીયાંઉકરી મરશો.આ૦૫
છુટશો ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
જે જેમ તે તેમ તાણશે, ધણીની બીક રાખી,આળસ. ૬
આજ સેવા કર સતની, હર હૈડામાં આણી;
નહી તો પાડા થઇ પ થમાં, ભરશોકેમ પાણી.આળસ.૭
માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડાંરે છુટો,
ઘોડારે થઇને ઘાસમાં પગ શાનેરે કુટો. આળસ. ૮
કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુકી બીજીરે વાણી;
બકબક થઇને બોકડા, ખાસો ખરસાણી. આળસ. ૯
અક્રૂજીને આઓ ગોવિન્દને ઘણા કાઢોને ધાંટા;
તો ઉ ટ થઇ નહી અવતરો, ખાવાને કાંટા આળસ. ૧૦
માર્ન તી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
હસ્તિથઇનેમરતીઓ, માથેનહીધુળઘાલો. આળસ ૧૧
ણ વિસાર્યા તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશો,

વાંદર થઇ વરણાગીયા, કાળેમુખેરે ફરશો. આળસ ૧૨
હરિ ગુણ ગાતાં તુજને ટાઢ વાય શરીરે;
બગલાં થઇ કેમ બેસસો, તમે જળનિ તીરે. આળસ ૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાઓ છો લોભે;
ઘુડ થઇને ઘુઘશો, તમે ઘરને મોભે. આળસ ૧૪
કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે શરૂવા;
કોળ નોળ વણીયરતણા. દેહ છુટો વરૂવા આળસ. ૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
નિત્યે ઘર ઘર માગશો, તમો લુખોને સુકો આળસ.૧૬
રીંછ રોઝ ને વાઘની છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવા છબીલો ભજો, તમે મુકીનેમાયા, આળસ ૧૭
ચેતિ શકો તો ચેતજો, સું કહીએરે ઝાઝુ;
હરિ વિનાજીવનુ દુખડુ, કહેતા હુ તો લાજુ. આ. ૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઇ સાધન સજીયે;
રામકૃષ્ણ સરવે તજી ભગવાનને ભજીએ, આળસ. ૧૯

૪૪

દીવેલ તો ખુટયુરે કુશકા ખાડતાંરે;
પ્રાણીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;

આદર કરતારે આયુષ્ય વહી ગયુ રે,
સુપ્નમાં તો સમર્યા નહી શ્રીરામ. દીવેલ તો. ૧
મનુષ્ય જનમરે મહા મણિ જડયોરે,
ભજવાને રત્ય શ્રી સારંગપાણ;
વહોરતને વહોરીરે, કાચ્ય કથીરનીરે,
કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુજાણ. દીવેલ તો. ૨
જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
ત્યાં લગી સહુકો કરતુ હેત;
દોહેલી વેળાનોરે સંગી એક રામછેરે.
ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત. દીવેલ તો. ૩
ઉચીને કોટેરે ભાઇ શુ દોડતોરે,
આગળ તો આવેછે મહા અર્ણ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજેરે,
તે પ્રભુ રાખશે તુજને શર્ણ દીવેલ તો. ૪

—❋—

૪૫

સામાન સંભાળરે સંગી તારા ચાલીયારે,
જે વળી આવતા તારે સાથ;
ઇંદ્રિયો સઘળીરે શીથળ વિથળ થઇરે,
લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાજેરે પરને આંગણેરે.
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધાને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
નવ લહી કાળ કેરી જે વાત. સામાન ૨
આ ભવમાં આવીરે બલપણ શું કર્યુંરે.
ભારે મારી જનેતા નવ માસ,
રામ નામ લેતાંરે રસના આળસીરે,
રાખી તે તો વિષયો કેરી આશ સામાન. ૩
બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે;
જઇ ભીડી બાવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે.
વાલો મારો નર્ક નિવારણ નાથ. સામાન. ૪

—✻—

૪૬

હરિ ભજનવિના દુઃખહરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ સન્ત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવે.
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યાં. કે કર્મ તણા કોઠાર ભર્યાં
અઘ ઓઘ તણા અંબાર કર્યાં. હરિ. ૧
ફર્યો ચાર ખાણ લખ ચોરાશી થયો જળચર
સ્થળચર ગર્ભવાસી

માયા બંધનથી ન થકચો નાશી, હરિ. ૨
પામ્યો મનુષ્ય દેહમાં નહિરે મણ્યા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા;
હવે ગાઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ૦ ૩
તું ઝાડ પહાડ જડરૂપ થયો, તેં શીતવરસા સુરતાપ સહ્યો
તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ૦ ૪
દુઃખ જન્મમરણ એવું જાણિ શું બેઠાછુ આળસ આણી
કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરી૦ ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;
પરીતાપ ટળે જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય, ટેક.
શુકજીનું મુળ જુઓ શોધી સજનોધાતી ને પશુરોધી;
થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી હરી૦ ૧
જુઓ વાલ્મીકજીનિ વાત ખરી, જેણે દર્ભશારામાંદેહધરી
તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરી૦ ૨
જુઓ એકલશૃંગી હરણીના જુઓ વ્યાસમુની વણ
પરણીના;
જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના, હરી૦ ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણુપણું વળી પુન્ય પવિત્ર,
ચરિત્ર ધણું;
થયા નારદ મન ગોવિંદતણુ, હરી૦ ૪
જુઓ માંડવની મીડકી માતા એવા વશિષ્ટ વિશ્વે
વિખ્યાતા,
જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિ૦ ૫
જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે તે ગંગા સરખું
થઇને ફળે;
જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિ૦ ૬
એમજાતભાતસઉનજાણી, હરિ ભજેતે હરિસરખો પ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળખો એ ધાણી; હરિ૦ ૭

૪૮

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારાવાલાજી મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પરોયું ટેક.
તેં અમૃત ઢોળી વિખ પીધું તે હાથે કામ કુડું કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું; દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
તને જાળવીયો જઠરામાંહી, તારૂં રક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને ભજતો તુ સપને નાંહી. દેહ૦ ૨

તેં જગપતિને નવજોયો, કલ્પવૃક્ષ તજી આવળ બોયો;
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ. ૩
એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી, દેહ. ૪
એને કૃતઘ્ની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઈયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીયે, દેહ૦ ૫

૪૯

હરિભજન થકી છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાયએરામ
મન માને નહી, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;
ખળકડણ કઠોર, ચ ચંગચોર ચપળ ચિત્ત ચોહદશા જાય ટેક
મનભુતતણી પેઠે ભમતુ મન માયામાં રહે છે રમતુ;
તેને હરિ ભજવાનુ નથી ગમતુ. મન૦ ૧
જેજભક્તિ કરતો ભયજાણે તો મિથ્યાસુખને શિર માંગે
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે; મન૦ ૨
મળ્યો મનુષ દેહમાં નહીરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા,
તું તો ગાને ગુણ ગોવિંદ તણા મન૦ ૩

મગહળનો માથે માર પડે તોયે ફરીને હાર અડે,
ફળ દેખી મરકટ ઝાડ થહડે. મન૦ ૫
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી, શું સુતો સોડ્ય ઘણી તાણી;
તારે માથે મરણનો ભય જાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે, એનિ તો કહીયે અકલ ઘણી
સહુથી તો રમનારારે, શોભા તો એના નામ તણી. ટેક
ખરૂ એ પાણી ને ખોટું એ પાણી પાણી અફીણને ખાંડ
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ,
પાણીનું બન્યુ મોતીરે, પાણીની બનિ હીરાકણી પા.૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી હાડ ચામ લોહી માંસ;
પાણીનાંરે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ.
પાણીના હાથી ઘોડારે, પાણીની સાલ પામરીઅણી.પા.
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાંરે અન્ન;
સહુથી ન્યારોમારોમાઇ બીરાજે, તેનેદેખીનેથયોછું હું મ.
સંગ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦ ૩
અલગતિને અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા ને મક્ષ-થી નરનાર;
ઓંકારથી ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાચોમ નીરધાર.
ઓાજગુત્રીશમા મહાવીષ્ણુરે, ત્રીશમા બાપુમાયમણી.૪

૫૧

નામ જેણેજાણ્યુ રે, તે તો વેદ ચારે ભણ્યો;
ભેદ જેણે જાણ્યોરે, તે તો ખરો તરત ભણ્યો   ટેક
બતરિસ આભ્રણ અંગે ધરી નારિ,
નાક વિના શો શણગાર,
કવીએ જો આપ ન જાણ્યુ, તે કેમ કરિ ઉતરે પાર
સાર કયાંથી મળશેરે, ભણ્યો ખરો પણ ગણ્યો નહી
વાંઝણી નારીને સુપનુ આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,
તેનિ કેમ પુરી થશે આશ;
તેને બાપ કહેશેરે, વેશ્યાએ જે પુત્ર જણ્યો નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથુ પદ અવીનાશ;
એ ચોથા પદનો જે ભેદ જાણે, તેને કહી એ હરિનો દાસ
નાશ કરિ કર્મનોરે, સંશય એક પળમાં હણ્યો નામ૦૩
જર્ણાબી રાખી તમે ગુરૂજીનો સાહો; કરો રૂપદનો તોલ;
ધારણ થકીજો અહટો મળે તો તમો ધારણ કરજો બોલ
ગુરૂને સંગે બાપુરે, અનામી નામ પોતે બન્યો નામ૦ ૪

૫૨

ટીટોડી કહે તજીયેરે, ભુમી ઊપર ભારજ થશે,
અઢાર અક્ષોહ્ણી દળમાંરે, ઇડાં અટવાઇ જશે, ટેક.
ભુમિ તજી જઇ વ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુલે;
કૃષ્ણ કર્યું તે કોઇથી ન મટે, શુ ડહાપણમાં ડુલે;
હજુર હુકમથીરે, હોનારૂં તે સેજે હશે, ટીટોડી૦ ૧
રામ પ્રગટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણીમાં બાંધિ પાળ;
સોનાની લંકાક્ષણમાં લુટાવીને, વિભિષણકર્યોરેભુપાળ
વીરો ભુજ વાઢયારે, તેનાંકોધા મસ્ત હસે. ટીટોડી૦ ૨
પ્રહ્લાદજીની પ્રતિજ્ઞા પાળી, હિરણ્યાકસ્યપુ હણ્યો;
નરસિંહ રૂપ ધર્યું મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કરે. ટીટોડી૦૩
ગજઘંટાનાંખીને ઇડાંઊગાર્યાં, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ;
મુકુંદ કહે મધુસુદનને મોટા, સમરો દીનદયાળ;
બાળ મને લાગેરે, હરિ હ઼રજનમાં વસે. ટીટોડી૦ ૪

૫૩

કપોતની કહે છેરે, કંથ મારૂ કહ્યું કરો;
સીંચાણાનો ભય છેરે, પારધિએ બાણ ભર્યાં. ટેક.

મારીથી ઉઠી અળગાં રહિયે, આ દેશતજી પરદેશ;
પરમ વચન પીયુ મારાંને માનો, લાજ નહી લવલેશ,
પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણુ રૂદયે ધરો. કપોતના. ૧
કપોત કંથ કહે કાયર કામની, હોનારૂ છે તે હશે;
ધાતરૂનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનુ થશે;
રૂદયે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો કપોતની. ૨
અહિ ડસ્યો પારધિને પાયે, બાણ છુટયુ તે વાર,
સિચાણાનુ છેદાયુ સિર, કૃષ્ણ કરણિ કીરતાર;
ભાવે ગુણ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતની. ૩
તન તરૂવર પ્રાણ પંખીડા, પ્રવૃત્તિ નિવૃતિ બે નાર,
અહંકાર અહિનેજરા પારધિ,કરોધ સીંચાણો નિરાધાર;
મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની. ૪

૫૪

માથે કોપી રહ્યો છે કાળરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
પાણી પહેલી બાંધિ લેને પાળરે. ઊંઘ તને કેમ આવે;
નથી એક ઘડીનો નિરધારરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
આતો સુપના જેવો સંસારરે, ઊંઘ તને કેમ આવે ૨
અલ્યા એળે ખોયો અવતારરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
તારા માથે છે જમનો મારરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનનું ધાર્યું થશે ધુળરે, ઊંઘ તને કેમ આવે.
ચાર નોગ્રા છે મણુનાં ભુવરે ઊંઘ તને કેમ આવે. ૪
ફરી આવ્યો છે મર્મમાં કોલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
બોલ આવેલું થાય છે કથોલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૫
જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
તારા ડહાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૬
કાં દેઆવેલું બુડશે જહાજરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
તારે કાજે કહે છે રૂષિરાજરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૭

—※—

૫૫

આભડશેટમાં બુડયું મનું અમરે, સારૂ થાય શી રીતે.
નથી નાહાતો ગોદાવરી કે ગમરે, સારૂ. ૧
દેવ મદિરમાં નથી કરયા દીપરે; સારૂ૦
નથી કરનો તું ટેલીયાની ટીપરે, સારૂ૦ ૨
નથી ચપટી કરાવવાનો ચાલરે, સારૂ૦
ખાવા તાકે મફતના માલરે, સારૂ૦ ૩
દેવ દગ્ગતનું નિત્ય નથી નેમરે, સારૂ૦
આખી પૃથ્વીના વહોરી લીધા વેમરે, સારૂ૦ ૪
નથી વાપરતો દેવની દસુધરે, સારૂ૦
નથી વાપરનો વીપ્રની વસુધરે, સારૂ૦ ૫

નથી દિધાં તીરથમાં દાનરે, સારૂ૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે, સારૂ૦ ૬
નથી કરતો તું ખળાની ખેરાતરે. સારૂ૦
રૂષિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે, સારૂ૦ ૭

૫૬

જીવલડા આજ કે કાલે જાવું,
ઉડી જાયે રાખ થઇ તન આવું. જીવલડા ટેક.
પડયાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે;
કુમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે,
જનમીયા તે તો જરૂર મરી જાશે. જીવલડા. ૧
ગયા જેને આદીપતી ખાઇ ગોથાં,
પડયાં મુકી ચાલ્યા પંડિત પોથાં;
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં. જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,
ચતુરંગી પુંઠે દળ ચઢતાં;
જુઓ એના નામ હળ નથી જડતાં. જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એ તો દેશમાં વખણાતા;
તે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા. જીવલડા. ૪

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઇ મળતા;
બહુ એવા મળ્યા મશાણુમાં બળતા. જીવલડા. ૫
ફુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
ધમ ધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતા,
દીઠા એ તો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલડા. ૬
જેને ઘેર ગરબડ ત્રાંબાળુ ગાજે,
વળી વાજાં છત્રીસ વેગનાં વાજે;
રાજા એવા જલતા જેયા રૂષીરાજે. જીવલડા. ૭

—❧—

૫૭

મનડા માન્ય સાચું છે મરવુ,
ખીલ્યાં પાહડાં એને નહી ઘટે ખરવું. રે મનડા. ટેક
પડતા ચહેમાં કંઇક કો વરસ પચીસે,
વળી કેટલાક તો વહી ગયા વિસે;
ત્રીયા મેલી ટળવળતિ કોઇ વએ ત્રીસે. રે મનડા. ૧
ખુટે કાળે કંઇક અગાશીથી ખસીયા,
રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઇક રસીયા;
દિડાં કંઇક દેહોત વીષધરે ડસિયા. રે મનડા. ૨

બાળવયમાં સોધી લીધાં કંઇક બળિયે,
ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળીયે,
કાઢી નાખ્યા કંઇકના વંશ કોગળીયે. રે મનડા. ૩
બળી ગયા ભોગી વિશે કંઇક ભોગી,
ઉડી ગયા કંઇક નારિ આગે ઉદ્યોગી,
જતા રહ્યા જાણે દિગંબર જોગી. રે મનડા. ૪
નીચું કરી કાંધ ન કોઇને નમતા;
મહા અભિમાન અને અતિ મમતા;
ભાળ્યા એના સમશાને કાગડા ભમતા. રે મનડા. ૫
લખેશરી કરોડપતી કંઇક લોકો,
હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
પડી ગઇ એહવાની ઓચતી પોકો. રે મનડા. ૬
કદી નો'ય સુપનાની દોલત સાચી;
કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી,
રખે રૂષીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોરજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
તમને નીરખુ વારમવાર, રણછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર. રણછોડ.
તમ દર્શને અમો મંદીરમાં પેઠા,
નાહી ધોઇ પ્રભુ બાજોઠ બેઠા,
શણગાર લઇ સઉ સેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલી ધોતી ધરાવી,
સારી મારી સુગંધી લગાવી,
ચંપો ચંપેલી, જુઇ, કેવડો ને ગુલાબછડી,
તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
જરકસીનો જામો પહેર્યો છે,
માથા ઉપર પાઘ ધર્યો છે;
કસી કદોરો ને કાતરો ઘાલ્યો,
દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
હીરા માણેક મોતી ને મુક્તાફળ.
તે શોભે અપરમપાર
મુસ્તક ઉપર મુગટ ધર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કંઠા જડયાં છે;
ચીસપટી માંહી પદ્મ પડયો છે;
કાને કુંડલને હબચીએ હીરો,
કડાં, સાંકળાં, વેઢ, વીંટીઓને બાજુબંધ;

પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર. રણછોડરાયે.
ફુલ તુલસી ગુંઝ કમળની માળા,
હાથમાં ગેડીને વાંસળીવાળા,
સાગ શોભો તમેછો નદલાલા.
પાનનાં બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
ભાવ થકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,
નીચ્છયઃ એવા રહદયમાં રેહજો.
ગુણ ગાય તમારો દાસ. રણછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલી અકળ લીલા.

એક વખત વિઠ્ઠલવર ચાલ્યા, ભાવ ભક્ત ઉપર લાવ્યા;
બાળ સ્નેહી સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા 1
સુદામાપુરીમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાધ્યુ;
પવિત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યુ. 2
સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;
રીદ્ધ સીદ્ધ ને નવનીધ ને, આ હરીએ મને આપેલી. 3
મુષ્ટી તાંદુલ લઇ માધવે, મન ઘણો ગ્રહસ્થ કર્યો;
દળીદર હતું દાણા ન મળતા, તે દુખનો દિવસ હર્યો. 4

રામા રસોઈ કરવા બેઠી, શાક પાક સામગ્રી ભણી;
રોટલીની શેર કણેક બાંધી, તેમાંથી અઢશેર વણી, ૫
ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
રસોઇ તૈયાર થવા આવી, નદીએ નાહાવાને જઈએ. ૬
એટલે ઉઠયા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા,
સ્વચ્છ ધોએલાં વસ્ત્રજ લીધાં, વાતો કરતા બેઉ ચાલ્યા,
સુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
લોક વાત કરે છે માટે, અકળલીલા મુને બતાવો. ૮
એક અકળલીલા જોવાને, મોહન હું મરૂ મથી;
શામ કહે અકળલીલા, જોવામાં કાંઇ સાર નથી ૯
સુદામા કહે મારે જોવી, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
અકળલીલા હરજીવન. દેખાડવા દીલભાવ લાવ્યા. ૧૦
શામ કહે સુણો સુદામા, મન તણો મુમત મેલો;
આપારથી ડુબકી મારે, પેલેપાર કોણ જાય પહેલો. ૧૧
એમ કહી મુમને ચડીયા, પડીયા નદીના નિરમાં;
ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી, જઇ ઉભો સામી તીરમાં.૧૨
અકળલીલા નથી ઓછી નઉતમ નટવર નાગરમાં;
હરજીએ હડસેલી મેલ્યો શુદામાને સાગરમાં. ૧૩
બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યાં, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

ક્યાંમારૂઘરનેક્યાંછેધનશામ, આંખે આંસુડાં ભરતાં. ૧૪
ખારે જળ જોઇભડકી ઉઠયા, ભજવા માંડયા દીનબંધુ
નદી મારી ક્યાંખશીગઇ, ક્યાંથી આવ્યો આસિંધુ.૧૫
આજળથી નહી જાઉંજીવતો,કહી જુગદીશનુ ધ્યાનધર્યું;
દામોદરને દયા ઉપજી, સાગર વચ્ચે ગામ કર્યું. ૧૬
તેમાંમલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતી ને ચાલે,
બ્રાહ્મણ શુદ્ર સર્વે સરખા, એક એકને કન્યા આલે. ૧૭
તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નમરશેઠ સામા મળિયા;
બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેઇવળિયા. ૧૮
વીપ્ર કહે સુદામાપુરી, કહે શેઠ કેટલે હશે;
શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીશ વરસ થશે ૧૯
વીસ દિનથી વહાણ ગયાં છે, તે જઇને પાછાં આવશે;
પછી તમ ઘેર પહોચાડે, સાઠ વર્ષે જશું ફાવશે. ૨૦
સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઇને રહીશું;
પેટપાપીપુલાવાલાગશે,ક્યાં જઇને અનાજ ખાઇશું.૨૧
શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમારૂ કષ્ટ કાપું;
ખાવાપીવા ઓઢવા પહેરવા, રહેવાને મંદિર આપું. ૨૨
મારે પેટ છે પવિત્ર પુત્રી, તે દેઉં તમને કન્યાય;
સુદામાકહે લેઉ ક્ષુદ્રની,થાયઅતી અધર્મ અન્યાય ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
સઘળે એઠું અન્ન મળવાનું ભુખે કયાંમારશોવળખાં.૨૪
એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરહન ઘાલે;
સો વરસે ઘેર જવાનુ અન્ન ઊદક વણુ કેમ ચાલે. ૨૫
અન્ન ખાઈશુ ન વટલાઈશું, પરણ્યામા ચીત્ત પેઠું છે;
નાત રહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં જાણવા કોણ બેઠું છે. ૨૬
એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદુ ઘરબાર લઈ રહ્યા;
પત્નીં રાંધે ને પોતે જમે, બ્રષ્ટો ભેગા બ્રષ્ટ થયા. ૨૭
સુદામાએ સસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
પડોસમાં એક અબળા મુઈતી તેમારૂ સ્મશાન ગયા.૨૮
ઘણુક માણસ ગયુ મશાણે, મડહું છોડીને જુએ;
જે નારી મુઈ તેનો નાથજી આંખે આંસુથી રૂએ ૨૯
કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યા ખડકી, ચીંત્યામાં બહુજીવ પેઠો;
નારીનુ મસ્તક ખોળામાં લઈને પીઉ બળવા બેઠો. ૩૦
સુદામા જોઈ વિસ્મય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
સુદરી સાથે પુરૂષ મરે, આ અનર્થ અવળો કેવો. ૩૧
તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તુ છે મતિયો;
ગામ ચાલછે નારીપુઠે, સ્વામી હોય તે થાય સતીયો.૩૨
સુદામા કહે ચાલજ ખોટો, તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઇ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો ભાઇ તમે શુ કરો. ૩૩
લોક કહે ન તોડીએ ધારો. બાંધીને સાથે લઇએ;
સીધિ રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઇએ. ૩૪
સુદામા કહે અરે શામજી, સર્વે મચ્યા તે લોક નડશે;
મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે. ૩૫
એવો એવો સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજામી;
હરી લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી. ૩૬
સુદામાએ સબ દીઠુ ને પોક મેલો રડવા બેઠા;
જાણ્યુ એડે મને બાળસે, કોઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા. ૩૭
નગરતણા ત્યાં લોકો આવ્યા, મડદુ ઉપાડયું હાથે;
સુદામાને સોધી કાઢો, બળવા સારૂ લ્યો સાથે ૩૮
સુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહ્યા આંખો ચોળે;
લોક લઠીઆ લઇ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે ૩૯
ખુણામાંથી ખોળી કહાડયા, ખેચીને બારણે લાવ્યા;
હાથ ઝાલો હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણે આવ્યા. ૪૦
ચીતા ખડકી સહુ લોક બોલ્યા, બાકી નહી રહે વિત્યામાં
પહેલેથી સુદામા સમજી, બીરાજો આ ચીતામાં. ૪૧
શુણી સુદામા કરે સોસના, અગનીમાં ભડકા થાશે;
ફોલ્લા ઉઠશે પાણી છુટશે, દુઃખ પામીને જીવ જાશે ૪૨

અગ્નિ ન ખમાય ને જીવજાય, બળ્યું બળવું નારીસંગે;
તે કરતાં પડુ દરીયામાં, વેદના વ્યાપે નહી અંગે. ૪૩
એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઉં છું;
ઉભા રહો ભાઇ મેલો મને એકવાર નાહાવા જઉં છું. ૪૪
એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં ઝંપાપાત કીધો;
સ્નેહી સુદામાને શામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધો. ૪૫
સુદામાએ ડોકુ કહાડયુ એટલે હસ્યા વનમાળી;
પ્રભુ કહે તમે છો પાછળ હું આગળ છુ લ્યો તાળી. ૪૬
સુદામા કહે શેની તાળી ઘણાં વરસ વહિ ગયાં;
કહો કૃષ્ણજી તમો કયારના આ ઠેકાણે ઉભા રહ્યા. ૪૭
કૃષ્ણ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહી હશે.
વિઠલ કહે વસ્ત્રજ પહેરો. રસોઇ શીતળ થઇ જશે. ૪૮
સુદામા કહે શુ બોલોછો રસોઇ શેની શીતળ થઇ
પ્રભુ મશ્કરિ કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ. ૪૯
તે કરતાં તમારૂં બોલ્યુ, સત્ય હોય તો વાત કહું;
એ વારતા કોને નવ કહેશો, કહોતો હાંસી કરે સહુ ૫૦
મહારાજા તમ સાથે સરત, કરિ પાણીમાં હું પડીયો;
શીનાકરો કેમ આવ્યો નહિ, સાગરજળમાં નીકળીયો. ૫૨
ત્યાં સોહામણું નગર નીરખ્યું, પ્રજા પ્રણી સો પાણી;

ઉંચનીચને ભેગુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી.૫૨
ત્યાં હું ગયો નિવાહ થયો, શુદ્ર જનના ઘરમાં પેઠો;
ખાનપાન સહુ સમરે પુરયું તેની પુત્રી વરી બેઠો. ૫૩
ચોખા રહેવા મન ધાર્યું પણઅન્નકેહક વણ ટળવળિયો;
નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો. ૫૪
વટલીને ઘર સસાર માંડયો પાચ પુત્ર તેનેજ થયા;
તે વાતનેબહુ દિવસ વીત્યા,તેવારના શુ ઉભા રહ્યા.૫૫
સુણીને શામળીયો બોલ્યા ભાષણ તમારૂં ભાવ્યું;
રયો સાધુ શા સુંદરી છેયાં.શું તમનેસ્વપ્નુઆવ્યું. ૫૬
જાગ્રત છોને લવરી માંડો ન બોલશો દુખશે ડાચુ;
સુદામા કહે ઓમન તમારા,નહિસ્વપ્નુએછે સાચુ. ૫૭
શામ કહે સાચું હોયે તો સગ તમારો પરહરિએ;
બ્રાહ્મણ જાતી ભ્રષ્ટ થયા, તેતીનોસોબત કેમ કરીએ ૫૮
બીઠલ વદે કહું વીશ્વમાં ચાડી કરવા ચોરે ચડુ;
સુદામા કહે વાત ન કરશો પ્રભુ તમને પાયે પડુ ૫૯
તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે તમારી નારિ પાસે;
મ્હારૂં કે તમારૂ સાચું શાણું ને ત્યાં જણાશે. ૬૦
લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી કહીને કૃષ્ણે કર ઝાલ્યા;
માંડામાં જળી કહાડીને, સાથે લઇ મહોલે ચાલ્યા. ૬૧
ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળાલીલા બહુ પાકી,

શામાની રસોઈ જો ! તો, નવટાંકની રોટલી માકી. ૬૨
તેણું જોઇને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીચ;
શામ કહે તમે સંસાર માંડયો તે સત્ત્જી મારીલાના ૬૩
સુદામા કહે અકળલીલા, શુ વખાણુ મુખ થકી;
ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોતાં નથી ૫૪
સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવે ૫૫

—❧—

ઝુલણી.

માયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઊ
વાગી વારી
ઘરમાં પેસતાં કમાડ ઉઘાડાં દીઠાં, ઝુલણી કયાંરે વિસારી
' ઓ નંદના નાનડીઆરે ખમા મારા મનના મોહનજીરે;
ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
પાળીયારે,
ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણી કયાંરે
વિસારી. ૧
રૂવે રૂવને કાન રૂદન કરે ને, લાવી બેસારૂ સામે ઓાર;
ઓરે ઝુલણીના કારણેરે કાન મંદિરીયામાં લોટે, ઓ
નંદના નહાનડીયા ઓ નંદના ૨

સાવ સોનાની સો મગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો, કહાન કુવરના વાઘા.
ઓ નદના નાહનડિયારે.
એરે ઝુલણીમાંકાંઈએનથીપણ જડીઆંછે માણેકમોતી,
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી,
ઓ નદના નાહનડીયારે. ૪
જરકશીનો જામો શીવડાવુ, નેઉપર શીવડાવુ કાનટોપી
છાનો રહેને મારા કુવર કનૈયા. કાલ પરણાવુ ગોપી;
ઓ નદના નહાનડીયારે. ૫
દ્વારકાથી પ્રભુ ડાકોર આવ્યા, ને ડાકોર કીધુ છે કાશી
મધરાતે મથુરાથી નાઠા, મારી છે પુતના માસી.
ઓ નદના નહાનડીયારે. ૬
રૂપીઆ તે ગજના મશરૂ મગાવુ ને બખીયા દેવરાવું
રામ રાતા;
ગાય શાખેને સાંભળેરે ગુણ ગાય જસોદા માતા
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૭
ખમા મારા મનના મોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમા મારા પ્રેમનાપાતળીયારેખમારાયરણછોડરજીબારે
ઓ નદલાલ ઝુલણી કયાંરે વિસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હુ નમુ, પ્રેમશુ લાગુ પાય;
આરાધુ અવિનાશી એવા, અનાદિ નિરંજન રાય.
આદી નિરંજન અકળ સ્વરૂપ; રામે લીધા નમવારૂ ।
સૃષ્ટિ નીપજાવ ગઇ મનસાય, સુભટ થઇ પોઢયા જળમાં
જે જે વૈકુંઠરાય ૧

હરી જળમાં પોઢ્યા સહી, શેષ નાગ ઉપર તે જાય.
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટ જ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવ્રત ને ઉત્તાનપાદ
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉતાનપાદ નર નીપન્યો, રાજા રૂપ નિધાન;
રાજાને બે સુંદરિ, તેનાં સુરતી સુમતી નામ,
સુરતી ઉપર નહીરે માન, તેના ધ્રુવજી સંતાન. ૩
સુમતિ ઉપર છે ઘણું હેત, તેના કુંવર ઉત્તમ એક. જે
ઉત્તમ ઉછરંગે બેસાર્યો રાયે, સભામાંહી એક વાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી, હઇડે હરખ અપાર.
હરખ ન માયે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય
ઉછંગ બેસવાકાધામન, અપરમા કહે કઠણ વચન જે.૪
સુમની
અપરમ એમ બોલ્યાં ભુંડા, એ સ્થાન તુજને ક્યાંથી;
અભાગણીના પેટ તણા તુ, જને નાસમી ઇહાંથી,
ઇહાંથી જઇ વનમા તપ માંડ; હરિજીને કાયા છાડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર, તોતનેરાજ અપાવીશવીર જે.૫
વચનો વનિતાનાં સાંભળી. ગયો મ્હોનો રંગ.
સભા ને સઘળી દેખતાં ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
મનભંગથઇ નાંખ્યોનીશ્વાસ, રોતા આવ્યામાતાપાસ,
માયે ચાંપ્યાહૃદીયાસાથ કહો કુવર કેણેદુભાવ્યા આજ ૬
ધ્રુવ.
આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે.
ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યાર અપરમા એમ બોલે,
અપરમાકહેઅભાગણીકેરા, સુખમાગોનાવનજાવોવેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર, તો તનેરાજ અપાવીશવીર. જે. ૭
સુરતી.
વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હવડે મ ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ.

સુખઆપને ક્યાંથીવાલા, નીયમધર્મ કશાનથી પાળ્યા;
નથી સંતોષ્યાજોગી જતિ, તપતીરથવૃતકીધાંનથી.જે.૮
નથીસંતોશ્યા સાધુને, નથી આપ્યાં વિપ્રને દાન;
ઓછા કરમ જ્યાં આપણા ત્યારે, ક્યાંથી રાયનાં માન;
માન ભે ગવે ઉત્તમ નિત્ય, દત્તવિનાકયમપામીએ વિત.
જો હોય ઇંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઈ માંડોતપ જે.૯
તપ માંડયુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યો પદ્માસન;
સેવા કરી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદ મુન્ય
મુનીએ માંડયો મોટો જાગ, તપતીરથવૃત થયા સૂભાગ;
જેકરીએ શ્રીહરી પ્રસન્ન,તો અભાગીયાંટળીએતન.જે૧૦

ધ્રુવ

તને અભાગણી હું ટાળુ મા, છું રે તમારો તન;
વનમાં જોડે વેગે કરીને, સુખ સભારૂ નહિ અન્ય.
સુખ સભારે સાલે જેહ, વીશ્વ ભરે પરઠીયો દેહ;
હરી મળે તો તાપઓલાય નહીતરપ્રાણતજુરે માયજે.૧૧

સુરતિ.

માતાને આંસુ આવીયાં ને અંતર ઉપજી દાઝ,
રાજપાટ ને પરહરી; કુવર તું કરે છે તાજ.
તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી મૃગલી જેમ;
જળ વિના જેવી માછલી મારાપ્રાણજશેટળવળી.જે.૧૨

ઢરૂવ.

ટળવળ મારે તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રોપાવીશ સુખનુ તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશા પુરશે ખરી;
એ છે અનાથનોરે નાથ, તેને ભજવાજાઉંરે માત જે.૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન.
કેમ મોકલુ વનને વાટે, કહેતાં મારા હૈડા ફાટે.
આંખનીઆગળરહોનેબાળ,ઘેરબેઠાભજીએગોપાળજે૧૪

ઢરૂવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીએ, મનમાં મોહ ઉપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતા માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે માહારાજ;
વનમાંજઈવહેલો આવીશ, માતાદો મુજને આશીષ.જે.

સુરતી.

આશિશ દે છે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ;
મસ્તકે રક્ષા માવની કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા જાણ.
કંઠે કરજો કૃષ્ણ રક્ષણ, ઉરનિ આગળ નારાયણ;
કટીકેશવપુરૂષોત્તમપાય, એવી આશીશદેછે માય.જે.૧૬

માને આંસુ આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કેમ કહું વળી વનમાં વિચરો વીર.
વીર વચન કાને નવ ધરશો, તપકરતાં માયાનવ કરશો;
તપથીતમને મળશે હરી, વીરા વેગે પધારજોફરી.જે, ૧૭

કવી.

ફેર ફરીયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણ,
આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વહિને શુકન.
શુકન મળી મવત્સી ગાય, સુવાસણિ બેડુ ભરી જાય,
વરકન્યા પરણિને વળ્યાં, વેદભણતાવિપ્રજ મળ્યા.જે૧૮
મળ્યા શુકન સહુ હરખના; ધ્રુવજીનીકળ્યા નગરબહાર
આગળ જતાં ધ્રુવજીને રે, મળીયા બ્રહ્મકુમાર.
બ્રહ્મકુમારભગવાનને ચહાતા,હરિગુણગાતાવેણુવાતા;
કરજોડી કહે છે ભુપતન, ક્ષમા કરો તમેનારદમુન્યજે.૧૯

નારદ.

નારદ કહે શીદ જાઓ છો; શુ તમારે કામ;
કોણ તમારાં માતપીતાને શું છે તમારૂં નામ.

ધ્રુવ,

મારૂં નામછે ધ્રુવ નીરધાર, મારા પીતાને બે છેનાર;
રાવણ રાણા બેઠાસોરંગ ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જે. ૨૦
ઊછંગ બેસવા હું ગયો મારી, ખાંત હૃદયાનિ ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅભાગણિકેરા, જો સુખવાંછેતોવનજાઓવહેલા
ફરિ જન્મ લે મારે પેટ,તો તનેરાજ અપાવીશનેટ.જે.૨૧
નેટ નાર કેમ ભોગવુ , એને આપ્યું ધન;
સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધા કઠણ વચન
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે, લોઢાસમ હોય નો નીસરે;
ખડગતણોતોનહિયેઘાય,પણ એવાબોલ સહ્યાનવજાય.જે
નારદ.
જારે ઘેલા અત્યારથી તુ એવડો શો ધરે કાળ;
માન કુમાન શુ તાહરે તું તો, પાંચ વરસનું બાળ.
બાળકને શો ધરવો બોલ, ખાઓ પીઓ ને કરોકલોલ;
અપરમાનાં એવાં હેત. વિચારીને વાળો ચેત. જે. ૨૩
ધ્રુવ.
ચિત્ત તે કઇપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હુ તો, તે ઉકળું છુ તાપ,
તાપકુવરનવઆણીશરતી,સુખદુઃખનું કોઈશરીગતનથી;
હરિયેનીરમ્યું તેમજહોય, કર્યા કર્મ છોડાવેનહિકોય.જે૨૪
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
અણચીંતવ્યું જે આવિ મળે, તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો, અપરમાના બોલ વિસારો;
જા કુંવરતારાબાપને કહુ,રાજઅપાવુ નેમાનેસકુ જે.૨૫

ધ્રુવ

સભામાં શું દેખાડીએરે, મહુકોમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે રાં મશુ, મન પુરશે અભીલાખ.
લાભ લાખેણો કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાજોહરિનહિમળે,તો મુજ પ્રાણતજશહુ બળે.જે.

નારદ.

બાળ કીયે હરી નહિ મળે, સાનો મારા તન;
જન્મ થકી એવી દેહ દન સ્વપ્ને નહિ દરશન.
દરશન તમને કેમ આપશે, વન જઈને વિમાસણ થશે;
વાઘવારૂ વનમાં બહુહશે,નેદેખી તુજ તનુ ધ્રુ જશે.જે.૨૭
જારો ચીત સંસારમા ત્યારે સાંભરશે રંગભોગ;
ભુખ તરસ જ્યારે લાગશે ત્યારે કુંવર મુકશો જોગ.

ધ્રુવ

જોગ રૂષી નહિ મુકુ સ્વામ મન ઇંદ્રિયો રાખીશ ઠામ;
મેરૂચળે પણ ચુકુ નહિ રૂષીજી તમપરતાપે સહિ. જે૨૮

નારદ.

રૂષી કહે તું નિસચેં ત્યારે જાને મધુવન માંય.
જમુનામાં નાહીને તુ તો તપ આદરજે ત્યાંય

ત્યાંજઇ કરજે અલ્પાસન જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
વળીતું ભજજેહરીનું નામસ્વરૂપમમરજેશ્રીઘનશ્યામ .જે.
શ્યામને શીશ મુગટછે કાને કુંડળ મકરાકાર;
કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા પાયનેપુરનો ઝમકાર.
પાયપદમશંખ ચક્રને ગદાએવું સ્વરૂપ સમરજે સદા;
દાનમાં અક્ષર દહું છું જેહ દ્વાદશઅક્ષર ભાનુજેએહ જે.

કવી.

એ કરતાં ખટ માસમાં તુજને મળશે વૈકુંઠનાથ;
આશીર્વાદ દેઇ દાસને મસ્તકે મુકયો હાથ
હાથજોડીધ્રુવ લાગ્યો ચરણ આજ્ઞા માગી ત્રિચર્યો અરણ
એહ કથા રહિએણેઠામ ઋષિપધાર્યા રાયને ગામ.જે ૨૧
મુની આવ્યા મહારાજ, જોવા રાયતણું સુખ મન;
માન દીધાં બ્રહ્મા પુત્રને વળી આપ્યાં આસન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂષિ આશા ઉત્તમ તાતને વશી;
આશાંરેરૂષિમુખનાંરાજધ્રુવવિનાચિંતાઅતિઆજજે૩૨

રાજા.

આજ સભામાં રૂષિજી મારો; ઉત્તમ ખોળામાંય;
ધ્રુવજી હોય તો આ વધે બહુ ઉછંગની શોભાય,
ઉછંગે બેસવા ધ્રુવજી આવ્યો તેનેતો મે નવબોલાવ્યો;

સ્ત્રીનેવરાંસે વિસર્યું બાળ અપરમાએદીધી ગાળ.જે.૩૩
રૂષિએ વચન નિસર્યો, વિરો ગયો છે વંન;
વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દેખી થરૂજશે તંન.
તન કંપશે તડકે ટાઢે, મંદીરમાં મહાલનો લાડે;
વાયુવૃષ્ટિસહેશે કુમાર, એનીકાયાછે કોમળસાર.જે. ૩૪
કોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે મૃગચર્મ તેહ;
મસ્તક બાંધતો મોળીયુ, કેમ જટા રાખશે એહ.
એહ આનંદે હરતો ફરતો, ઘોડાની અસ્વારી કરતો
કાંટામાં કેમ સુરે બાળ, એનીસજ્યાઅહીં છેસાર.જે.૩૫
સારા અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
પાણી પીતો પળે પળે, તે જળ વિના કેમ રહેવાશે,
તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હુ દાઝુ એમ;
શુદ્ધવિનાનોથયોશરીર, વિસરતો નથી તેહજવીર. જે.૩૬
વળી વિરો અહિયાં આવતો, રમતો રમ અપાર;
ભુખ તરસ જ્યારે લાગતી; સુખડી માગતો સાર.
સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુકાલુ બોલતો લેવા;
તેણે અમને કીધા તાજ, પુત્રવિનાશુ કરવુ રાજ.જે.૩૭
શુ કરીયે વળી સાહેબી, ચિત્ત ઠરતુ નથી કોઇ ઠામ
શુ કરીયે આ રાજને શુ કરીયે ધન ને ધામ.

ધન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુને. આજ
પુત્રવીના હું દુર્બળદુખીમારા પ્રાણ જશેરે રૂ.પિ જે.૩૯

નારદ.

રૂષિ કહે તમે માં ડવો, મને મળ્યું હતું ને આ...
આશીરવાદ દેઈ મોકલ્યો; ભજવા શ્રી ગે.પા...
ગો...ળ ભજશે દિવસ થોડે કુ...ર ...
માંડો રાજ્યને છોડોદુઃખ,એવુ કહીનેવળીયારૂ ... ૪૦

કવી.

રૂષિને ચરણે લાગીને ધ્રૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર,
મધુવન પોંચ્યો મનથી; કીધો ત્યાં જઈ ...,
ત્યા જઈ માસ કીના ઉપવાસ ... જે ... નામ,
ત્રીજે માસ છઠે દીનએમ, ચોથે માસેજળ... ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકીભજે, ઈશ્વર આશ... શ...
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધિયા ધ્રૂવજી ઉભા રહ્યા એક...
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાંધર્યાં.
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા.
એમ કરતાં વીત્યા ખટમાસ.
રૂદીયામાં ઓળખ્યો અવીનાશ જે જે. ૪૧
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન;
ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરી વૈકુંઠે ગયા;
જઇ કેશવને લાગ્યા પાય. મધુવનમાં કોઇ કષ્ટે કાય.જે.

દેવતા.

કાયા કષ્ટી વશ રાખવી, એ ઇંદ્રિ મન સચેન,
અચરત એતો અતી ઘણું; એમ બોલ્યા અમરધરી હેત
અમર કહે અમને બીક લાગી રખે લીયે ઇંદ્રાસન લાગી

વિષ્ણુ.

વિષ્ણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજ્યભોગએઇચ્છતોનથી.૪૩
નથી ઇચ્છતો સંપતીનેકે, નથી ઇચ્છતો સુખ નેહ,
ચરણરજ ચીતે મારા, ક્ષણું અળગો ન મુજથી - .જે.
મુજ થકી અળગો નહીં એક. એણે કર્યું છે પુરણ ટેક;
સદા સ્મરણ રાખેછેમારૂં.કહોજીએનેકેનથીસારૂં જે.૪૪.
વીસાર્યો વીસરે નહિ એન આપીશ અવીચળ અર્થ.
નામ નહીં લેને તમ તણું તમે કેમ બહો છો વ્યર્થ

કવી.

ઇંદ્રતણી આસના વાસના કરી, સુરસ્થાન મોકલ્યો ફરી
ગરૂડે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી વનમાં આવ્યા વેગે કરી.૪૫
કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો; ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધ્રુવ જાગ્યા;
નેત્રભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમશું પાયે લાગ્યા;

પ્રેમ કરી પ્રણામ્યા નાથ, હરીએ મેલ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણી હરીપ્રકાશ, સ્તુતી કરેકરજોડીદાસ.જે.૪૬
ધ્રુવ.
દાસ દયાળને વીનવે તમો. સર્વ જગતના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારી, અકળ તમારૂ સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારાં જેહ. ગણતાં પાર ન પામુ તેહ;
સઘળીવાતે છો તનેશ્યામ પ્રાણીમાત્ર કરેપ્રણામ.જે.૪૭
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સાર ગપાણી હોય;
અદભુત શક્તિ આપની તારો પાર ન જાણે કોય:
પાર ન જાણે કોય લગાર, હુ કેમ પામીશ તારો પાર:
એવુ સુણી હરખ્યાનરહર.કુંવરકાંઇએક માગ્યતુ વર.૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા, હુ તો કરીશ તમારી સેવા;
વિષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનાના સુખ જેવા.
સુપના જેવી કાચિ કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા,
માયામાં ન મને મોકલો, વાહાંને ન કરો વેગળો,જે.૪૯
વિષ્ણુ
વેગળો વીરા ક્ષણુ ન કરૂં, વળી તુ વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ.
તેફળ તુ જને આપું આજ, સંસારમાં તારી રહેલાજ;
લોક કહે રઝળીનેસુવો, સ્વજનોમાંથી પડયો જુજવો

પઢયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે, સુરતીને દુઃખ થાય,
ઘેર જાને વીરા તુ તારી, વાટે જુવે છે માય;
માનેબાપતણાં દુઃખકાપો; ઇહાંથીજઇ સૌને સુખઆપો;
મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,
છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જે. ૫૧
રાજ્ય ભોગવી તું આવજે; તને મોકલીશ એક વીમાન;
તેમાં બેશી તુ આવજે; તારૂ થશે જગતમાં જાણ.
જાણે જગતમાં થાશે રાય તેણે વધશે તુજ મહીમાય

કવી.

આપીવચન વળ્યાગોપાળ, જમુનાજીમાંનાહ્યુંબાળજે.
બાળકને મારગમાં જાતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
જે દુર્લભદેવ ગણે તે, તે મને મળ્યા મોરાર.
મળ્યામોરારપણહું નહી ફાવ્યો, હરીભજીનેમાયાલાવ્યો
આમળ રૂપીજીકહેતા એમ. તમને ત્રીકમમળશેકેમ જે.
ફરી જઇશુ સંસારમાં મને હસશે દુરીજન લોક
મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મે તો જાવા દીધા ફોક;
લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી, રત્નઆપિને લાવ્યોકોડી
પણ એકજશહુંમોટોલાવ્યો હરીનાદર્શનકરીનેઆવ્યોજે

લોકો.

હરિ દરશન કરીને આવ્યો, રાય તમારો તન;

રાજા,

હું દુખીયાને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
દુખીયાને શું હસવા સાચા, વનેગયા કેમ આવે પાછા
વન ગયે થયા ખટ માસ, તેકુંવરનોશો વિશ્વાસ જે. ૫૫

કવી.

ઉર ન વીશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય,

ન.રદ.

દરશન કરીને આવ્યે રે, રાય તમારો તન.
રાય તમારો તન ઘણુ જીવો, એ કુળમાં પ્રગટયે હેદીવો.

કવિ,

વચન સુણી રિઝયા નૃપની
વળતી વધામણી આપી અતી. જે ૫૬
વધામણું તું આપ્યા રૂડા, રાયે એકાવળહાર;
રથે બેશ.ને સંચરીયાને સાથે સુત બે નાર.
નારીને શિરે સુવર્ણ ઝારી, ભેટ ભલી લિધી છે ભારી
રાય રથેથી ઊતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે. જે ૫૭

ધ્રુવ.

પ્રથમ પરણામ અ.રમાને, તે ભેટાડયા શ્રીપત્ય;

સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યા તું વાણિ બોલ્યો સત્ય,
વાણી બોલ્યે ને સત્ય સહી, આપણી આશા પુરણથઇ;

સુરતી.

વીરા હુ જેતી હતી વાટ, તે મારોટાળ્યો ઉચાટ.જે, ૫૮

કવી

ઉચાટ જનનો ટાળ્યો કુવર, તેડયો આનંદ ભેર;
હેતના રાસુ આવ્યાં ત્યારે, હુધની ચાલી સેર.
સેર ચાલીને કુવર વીધિ; માતાએ ઘણી આશીશ દીધિ

સુરતી.

ઘણાં વર્ષ જીવોરે તાત તમે કર્યાં છે કુળ પાવન.જે ૫૯
પાવન કીધા કુળ આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં તેં ભજને શ્રીરામ.

કવી

રામ ભકત નડતામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીઠા
બંનેમાડીનિ પોતી રળી; હેતનાં આંસુ આવ્યાંવળી.જે
વળી ગેગાવ્યા બારણા આગળ, થોડા કળના થભ.
કુળ ઉપર અક્ષત લખીઆજ ધરૂવને અત્રીચળહે જોરાજ
ઢોલદદામાભેરીનાદ ધરૂવ પધાર્યાં નીજ પ્રસાદ જે,૬૧
આમાદ માંહી પધાર્યાં ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતા ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે કાઢી વીવાહની વાત,
વીવાહ કીધો અહુઉછાહ સાથે પ્રેમે કરી પધરાવ્યા નાથે

ઈંદ્રનિ કુવરિનેરાજકુમાર ધરૂવજી પરણ્યા બીજીનારજે.
નારી સાથે રંગે રમે,સુખમાં કાઢે દંન;
રાજાએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આસન.
આસને બેઠા ધરૂવજી જાણ, વરતાવી પોતાની આણ;
શાસ્ત્રપ્રમાણ કરીનીરધાર,વરતાવ વરણાશ્રમચાર.જે.૧૩
વર્ણાશ્રમના ધર્મ બધાને સમજાવે સુજાણ,

ધરૂવ.

આપ આપના ધર્મ પાળીયે જે લખ્યું નીર્વાંણ.
નીર્વાંણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ આયુદ્ધ બાંધવાક્ષાત્રધરમ;
વૈશ્યનેકરવા ખેતીવેપાર શુદ્રનેસેવાનો અધિકાર;જે.૧૪
સેવાતો સઘળી વરણુને; હરી ભજોને નીત્ય;
વરણ ધરમ આ પાળીએ સાચુ બોલીએ ને શુભ રીત;
સાચુ બોલી સતોશ વાળીએ, મોહમાયાસત્વરટાળીયે
ન કરો કુડકપટ અન્યાય,એટલીશીખામણ દેછે રાય;૧૫

કવી,

છત્રીસહજાર વરસવહીગયાં; ત્યારે આવ્યું વિમાનપાસ
વૈમાન બેસીને સંચર્યા, ધરૂવજી ગયા આકાશ.
આકાશમાં ધરૂવ બેઠા જઇ,અવિચળપદતો પામ્યાતહીં
જે ગાશે ધરૂવનું આખ્યાન, તેનો પામે અવિચળ સ્થાન,
જે જે વૈકુંઠરાય ૧૬.

૧૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રી હરી; મુરખ તું સમરિ લેને શ્રી હરિ;
આવો દાવ નહિ આવે ફરી. મુરખ તું સમરિ લેને શ્રીહરી
મનુષ્યાદેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી
ધન દોલતને માલ ખજાના; બેઠો કચેરી ભરી મુરખ૦
હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી, ખાઇશ જુતીઓ ફરિ
તું જાણે મારી સાથે આવશે અક્કલ તારી ખરી. મુ,
કળજુગમાં કારણ કીર્તનનું, સેહજે ગુણકા તરી,
મરવાનો ભય નથી રાખતો, ડગનથી ભરતો ડરી મુ.
ચંચળ ચપળ નેત્ર તમારા ને, શીર પર મુગટ ધરો,
દયા પ્રીતમ ભજ ગોવર્ધન. ભવસાગર જા તરી, મુ,

૧૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનઇયાને જઇ મળોરે.
હરી હઇયાના હાર મારા વ્હાલા;
પહેલે રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો મચ્છ અવતાર. મારા વ્હાલા,
શંખાસુરને મારીયોરે.
આપ્યા બ્રહ્માને વેદ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ,
બીજેરે રૂપેરે શ્રી હરીરે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.

ફરહે તે સાગર ડોળીઓરે.
ચૌદ રત્ન કહાડયાં બહાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ,
ત્રીજે રૂપે શ્રી હરીરે,
પૃથ્વિ દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે;
અઇતી રસાતાળ માગ વ્હાલા, કૃષ્ણ૦
ચોથેરે રૂપે શ્રી હરીરે.
ધર્યો નરશીહ અવતાર મારા વ્હાલા;
હીરણ્યકશ્યપને મારીયોરે.
પ્રલ્હાદની કીધી સ્હાય મારા વ્હાલા કૃષ્ણ૦
પાંચમે રૂપે શ્રી હરીરે.
ધર્યો વામન અવતાર મારા વ્હાલા; કૃષ્ણ૦
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
આપ થયા છડીદાર મારા વ્હાલા કૃષ્ણ,
છઠ્ઠેને રૂપે શ્રી હરીરે;
ધર્યો ફરશુરામ અવતાર મારા વ્હાલા,
ફરશુરામે ફરશી ફેરવીરે;
કાપ્યા શહસ્રાર્જુનના હાથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ૦
સાતમે રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો રામ અવતાર મારા વ્હાલા,

રામે તે રાવણ રોળીયોરે.
દેવોને કીધુ સુખ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
આઠમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો કૃષ્ણ અવતાર મારા વ્હાલા;
કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે;
આપ્યુ ઉગ્રસેનનેરાજ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
નવમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો બુદ્ધા અવતાર મારા વ્હાલા.
દશમેને રૂપે શ્રી હરીરે.
ધરશે કલકી અવતાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
કાલીંગાને મારશેરે;
કમળા કેરા કંથ મારા વ્હાલા, કૃષ્ણ.

૬૩

હું તો તને વારૂં રે, આવીને તે શું કર્યું રે
હરિ હિરો ખોયો, ને વોહોર્યો સંસાર;
હૈયું તારૂં ફુટયું રે આંખે થયો આંધળોરે,
વિસારી મેલ્યારે દિનદયાળ હું તો.
મારા સાળા મુરખરે બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
માથે તો ભમતો ન દીઠો કાળ,
અપ !'ને હુંકાળે રે તો બરા ગામનારે;

વિચારી ન જોયુરે સાર અસાર, હું તો
મનુષ્યા જન્મરે મેળવ્યો તે ધુળમાંરે,
હુસા ઉપર ઘાલી હામ;
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
મારા માની કુખે ન દિધો ડામ, હું તો.
સગા ને કુટુંબીરે બુડાડવાને સૌ મળ્યુ રે;
તરવાને ત્રીકમનામ સંભાર.
ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તુ ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
ડહાપણને ડોળ્યુ રે સ્વાર્થ સાથમાંરે;
પરમાર્થના ન જાણી પેર;
રણછોડ કહે છે રે રાડના ચેતજેરે.
વહી ગયો લોભે નદીના લહેર, હું તો.

૬૪

નહીરે વિસારૂં હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસારૂં હરી;
આડે મારગે જાતાં ને વળતાં;
અમુલખ વસ્તુ જડી. અંતર.
નદી જુમનાંના જળ ભરવાને જાતાં;
શીર પર મટુકી ધરી. અંતર૦

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી. અ તર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ;
મુખપર મોરલી ધરી. અ તર.
રાણી રૂક્મણીના મહેલ તજીને;
કુબજાને રાણી કરી. અ તર.
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ;
ચરનો વીઠલને પરા. અ તર.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મનુષ્યા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષચોરાશીમાં ફરશો ફરી ફરી અવતરશો મરશો;
ધોખો જનમ જનમ ધરશો, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સૌ મળી કહે મારૂ મારૂ, તેમાં કાંઇ નથી તારૂં;
મૃગજળ માયાનું લારૂ, હરિ ગુણ ગાવોરે ગાવો.
અન્તે સૌ અળગું રહેશે, વાલપણે વળગ્યું રહેશે.
સુખ દુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સચામાં સાચુ કરવુ ધ્યાન હરિનું નિત્ય ધરવુ;
રણછોડ આ ટાણે તરવુ, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો.

૬૬

જે દુઃખ થાય તે થાજોરે રૂડા રામને ભજતાં. (૩)
પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજો રે. રૂડા.
ઉંધો બાંધીનેતળે અગ્નિ પ્રજાળે, માર મુશળ કેરા ખાજોરે
લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજોરે. રૂડા,
સાત પાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના ગાજોરે.

૬૭

સતગુરૂ સ્હાય કરો એક વારરે,
મારો છે મુરખનો અવતારરે,
પથ્થર કરતાં કઠણ હૈયું છે મારૂં રે,
તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારૂં રે;
મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે.
સતગુરૂએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે.
ટાંકીને મારગ મુકતા કીધારે,
સતગુરૂએ મંત્ર અનોપમ દીધારે.
આતમ જ્ઞાન વિના ઘર સુનું રે.
સગપણ શોધીને કહાડજો જુનું રે.
જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી માગીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણિરે.
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં જાણીરે.

૬૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણ સુખ કીધું,
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધુ. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,
કોડીને બદલે કંચન ખોયુ. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાચ્યા,
વઝા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદ્રા ભરી સુતો,
ભણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૯

નારાયણનુ નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે.
મનસા વાચા કર્મણા કરીને લક્ષમીવરને ભજીએરે. ના.
કુળને તજીએ કુટુમ્બને તજીયે, તજીએ માને બાપરે,
ભગની સુતદારાને તજીયે,જેમ તજે કાંચળી સાપરે.ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો, ન તજ્યુ હરીનુ નામરે;
ભરત શત્રુઘને તજીજનેતા નવ તજીઆ શ્રી રામરે. ના.

રૂષી પત્ની શ્રીહરીને કાજે તજેલા ભરથારરે,
તેમાટે કાંઇ કુડુ ન પડીયું પામ્યા પદારથ ચારરે. ના.
વ્રજવનીતા વીઠલને કાજે, સર્વે તજીને વન આવ્યારે;
ભણે નરસૈ વંદ્રાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યારે, ના.

૭૦

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવિરે, રણછોડ રંગીલા.
જમણા હાથમાં તુળશી વાવીરે. રણછોડ રંગીલા,
છઠે માસે ઠેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા;
મહા મજરા કીધો મથરાનેરે રણછોડ રંગીલા.
આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે રણછોડ રંગીલા.
દેશ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે રણછોડ રંગીલા,
વાલો ઉમરેઠ આવીને રહ્યારે રણછોડ રંગીલા,
ત્યાં તો પગલાં પુજાય છે તારાંરે રણછોડ રંગીલા,
સઉને દર્શન થાય છે સાગરે રણછોડ રંગીલા,
ત્યાં તો પ્રગટ પારખુ કીધુરે રણછોડ રંગીલા,
આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુરે રણછોડ રંગીલા,
કાબાને થઇછે જાણરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
આશારામને આશરો તારોરે રણછોડ રંગીલા.
વાલા તરીને પાર ઉતારોરે, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ

પ્રભુ વિના બીજું કુણ તારી બેહય છેરે,
હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે.
સગાં સબંધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે.
નાડી તુટે ત્યારે કોઇ કોઇનુ નથીરે.
ગાડી રથડા વળી ને હાથી ઘોડલારે.
મેલીને મરવુ રહેવુ તે દહાડા થોડલારે;
મોટા રંગનાં ભરેલાં રૂડાં માળીઆંરે;
એક દીન રેવુ છે મશાણમાં અડાળીયાંરે.
ભણ્યા ગણ્યા મરિ ગયા ભોગીયારે,
રામના શરણ વિના ભવોભવ રોગીઆરે
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરાં દેશમા રે
પ્રભુને ભજ્યા વિના પેડા થ તર વેશમાં રે;
કાયા કોમળા આ નો અગન કેરા રાજનીરે
રૂદે શીખામણ ધરને રૂષીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશાતણું સાટુરે આમળ વસમી છે વાટુ ટેક.
એક દીવસ નો આવી બની રાજા મોરૂં રજને માથે;
કાશીએ જઇને કરવત મુકાવ્યુ, હરીજનને હાથેરે ભ.
સત્યને કાજે વગે વેચાણાં રોહીદાસ ને રાણી;

રૂષીને વાસ્તે રાજા વેચાણા ભરવાને પાણીરે. ભ.
પે'રો પટોળાં પ્રેમનારે તમે, શુરવીર થઇ ચાલો;
ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે અમરાપર માલોરે ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારિ હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી.
પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

પ્રહલાદની પત રાખવા ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
થંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે;
માર્યો હીરણાકશ્યપ ભુપરે, શા. ૨
નિભાડામાંથી બળતાં ઉગાર્યા, મીંદડી કેરાં બાળ.
ટીટોડીમાંવહાલે ઇંડાંઉગાર્યા હરીહેતેથયારખવાળરે શા.
વાણીઆને વીમાસણ કરી ને કર્યો માટીનો ચાર;
ખાંડણીયામાં મોભી ખાંડીયો,
તમારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે; શા. ૪
રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ;
ઝેર ગોળીને મોકલ્યાં તમે ઝેરના જાણનહારરે, શા. ૫
ગજેન્દ્ર કેરે કારણે ચક્કર ધરીયો હાથ,
સુધન્વાને કારણે તમે,તેલમાં થયા તત્કાળરે. શા. ૬

શ્રીબિરાજની માટી છાબે નોળાણી, ખાલી કર્યા શરીર
ધર્મ કેરે કારણે તમે; કોલાવા કારણ મહારાજરે. શા, ૭
સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરનાં જુનાગઢ મોઝાર,
તેમાં નથી મારે નોતરૂ મને,નાતે દીધો તીરસ્કારરે;શા૦

શુ પાડ તારા સેવકની, જમવા નથી જાર
બેટી બેટા નો વળાવિયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે, શા. ૯

ગરથ તો ગોપીચ દનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચુ ઘરણુ મારે શામળો મારં.
દોલત છે ઝાંઝને પખાજરે, શા. ૧૦

હુ નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
હુનરસીંહમહેતાની વીનતી હુ તો,નાગરમાંઉક ગાલરે શા૧

શેઠ તો દ્વારકાપુરી; શામળશા જેનુ નામ;
હુ ડીસેજો હાથમાં મોહન કરજો પછી બીજું કામરે શા૦

તીરથ વાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને કામ,
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા અહિ,
નથી શામળશાહનુ નામરે. શા, ૧૩

ધુતારે ધુત વિદ્યા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે પુર્વ જન્મનાં પાપરે. શાં ૧૫

તીર્થ વાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
ત્યારે રૂપલીધુવાલેવણીકનું વાલો ત્યાંરેથયાતત્કાળરે શા૦
કાને કુંડળ જળહળે. એના તેજનો નહિ પાર;
બાંહે બાજુબંધ બેરખા. હરીને હઇયે હેમનો હારરે,શા૦૧
હુંડી લાવો હજુરમાં શામળશા મારૂં નામ,
હમેશા લખજો. હુંડીયું કહેજો વાણોતર સરખુ કામરે૧૭
હુંડી હાથોહાથ આપી વાલે પુગી હઇઆની હામ;
નરસીંહમેતાનો સ્વામીશામળોવાલોનવખંડ રાખ્યુ નામ

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી
માથે ધણી ધાર્યો કીરતારરે શામળા ગીરધારિ;
મને કોઇની નથી પરવાર. શામળા ગીરધારી,
શામળીઆ જેવા સરદારરે શામળા ગીરધારી.

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના—રાગ વેરાવળ ૭૪.

પઢોરે પોપટ રાજા રામના સતી સીતા પઢાવે.
પાસે બંધાવી પાંજરૂ હિરા રતને જડાવે પડોરે પોપટ૰
પોપટ તારે કારણે લીલા વાંસ વઢાવુ.
તેનું ઘડાવુ પોપટ પાંજરૂં હીરા રતને જડાવુ પઢોરે.

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઇ રધાવુ,
સાકરનાં કરી ચુરમાં ઉપરથી પીરસાવુ. પઢોરે. ૩
પાંખ પીળીને પગ પાંડુરા કોટે કાંઠલો કાળો
નરસૈના સ્વામીને ભજ્જે, રાગતાણી રૂપાળો. પઢોરે. ૪

૭૫ રાગ વોરનળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફરીએલ રામા;
દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભા છે સામા. કોણ.૧
વાલોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુદરી સાથે;
શેલડીનો સાઠો છોલતાં, છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
માનાતી મદિર પધારિયા, ચીંથરડારે લેવા,
દ્રાપદીએ ચીર વધેરીયા, હરીને પાટો દેવા કોણ, ૩
ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
નવસેનવાણુ ચીર પુરીયાં, સઘળી સભારે દેખે કોણ.૪
ગરૂડે ચઢીને ગોવીંદ આવિયા, આવ્યા અંતરજામી;
ભક્ત ઉદ્ધારણ સુદરે, મેતા નરસઇનો સ્વામી કોણ.૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે મોડા મોહન માવા,
દહી દુધને ઘત ઘણું ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
રસોઇ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;

પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે   આવો. ૨
ગંગાજળમેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ ખાવા આવો. ૩
અરજ સુણી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઇ;
ગોપીઓ દેખી ઘેલી થઈ, અતી મન હરખાઇ આવો. ૪
ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી. આવો. ૫
હેમની સાકળે બાંધીયા, હવે નહી દેઉં જાવા;
નરસિંહના સ્વામીગામળા, ચાલો ગોકુળ ગાવા આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણિરે,
બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જાણી.   ટેક
ગર્ભવાસે રક્ષા કીધી તારીરે,
લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારીરે;
તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી   નારાયણ.
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
ધન હોય તો વાવર હાથેરે;
પડયુ રહેશે કોડી નાવે સાથે.   નારાયણ.
ઘણું સનજે કહે મારૂ મારૂ રે,

ધન કાજે ફરે મન તારૂ રે
તારે હાથે નથી ધન તારૂ. નારાયણ.
મિથ્યા સુખમાં તે શું લપટાણોરે,
લોક લાજે ગળે દીધો પાણોરે;
જાય છે તૃષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ.
કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શું રહ્યો રાચીરે;
બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારૂં ઢુકડુ, હરિજનને મન હજુર;
હરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુઠ.
કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ તેનાં ઉખેડાને મુળ;
મોહ માયા મમતા કહીએ તેનુ કાઢો શુળ વૈકુઠ.
પાત્ર દેખી પોષીએ ભુખ્યાને આપીએ અન્ન,
કુડી સાખો નવ પુરિએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુઠ
ચિત ચોરિ ના રાખીએ મારીને રાખીએ મન;
ભણે નરસૈંયે. વિષ્ણુ હીએ, હરિનેવ્હાલાહરિજન વૈકુઠ.

પદ ૭૯

ઓ રાણાજી જીતનો સંગાથી હરિગુણ મારેગાવ નથીરે
મારે પ્રભુ ભજવાનીહામ મારેહરિભજવાનીહામરે. ઓ.

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડારે,
તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શાવધેર પોઠીયોરે.
બીજો ઘાંચીડાને ઘેર હો રાણાજી જીવનો સંગાથી૦
ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
હારેતેમના જુદાજુદાલેખ(૨) એકરે ટહુક સૈંઇ માટનુ
બીજુ કલાલને ઘેરરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એક વેલાનાં દો દો તુમડરે.
હારેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેતુમડુસાધુ સગમ.રેજી
બીજુ રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી,
ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી.
તેમના જુદાજુદાલેખ(૨) એકરે લખચોરાશી ધુણીએરે
બીજો તે લખચોરાશી માંહ્યરે હો રાણાજીજીવનોસંગાથી
ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી,
તેનો જુદાજુદાલેખ(૨)એકરેવાંસળિજસોહામાતનીરે
બીજી વાદીડાનેઘેરરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયારેજી;
હાંરેકેમારે૰૨વોસાધુસગ(૨) શામળીયાસાધુનાસગમાંરે.
જેથી ચડે ચોગણો રંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
હરિ વિના કોઇ નથીરે.

પદ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રંગ;
અંતરમાં અજવાળુ થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ. ૧
ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત, જે શ્રી મુખે કહી સાક્ષાત;
જ્ઞાની મુનિ જોગી જતી, ગુરૂ કિરપાવિણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશે ઘાત, ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત. ૨
ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, રાચે રાચે સીતારામ.
એ શીખામણ ચીત્તમાં ધરો, ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો. ૩
ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા, બાહાર ભીતર હરી ભાળવા;
જોતાં જીવ દશાતો જાય, ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
નન્ના નિર્મળ તેની દશા, જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂદિયે નવ ગણે.
કેના દોષ ન દેખે કશા, નન્ના નિર્મળ તેની દશા. ૫
ચચ્ચા ચિંતમાં ચેતી લે, માથે મરણતણો છે ભે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
છચ્છા લે માયા ગુણમયી, બળવતી પણ દીસે નહિ;
દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
હરિજન આગે હારી રહિ, છચ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ. ૮
ઝઝા ઝાંખી જોને જેહ, વણ વાદળ જ્યાં વરસે મેહ;
વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમર ઉડે ગુંજાર,
વિના અર્ક અજવાળુ જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેસે તે ઉતરે પાર;
કાળ કર્મ નહી લાગે લેશ, છે આનંદી હરીનો દેશ;
તે પદને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
ટટ્ટા ટેક જન્મનો ટળે, અંતરજામી ઘટમાં મળે;
નાના મોટા હરિના ઘાટ, કાંઈ સુક્ષ્મ ને કાંઇ વૈરાટ;
હરીને ભજતાં હું પદ ગળે, ટટ્ટા ટેક જન્મનો ટળે. ૧૧
ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ગ્યો બીજાની બીક;
નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
સમજુ માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડહ્યા ડહાપણ મુકી દે સદ્ગુરૂને શરણે જઇ રહે;
વચન તણો રાખી વિશ્વાસ કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
ઉપાધીથી અળગો રહે, ડહ્યા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂદિયે રહ્યું;
સમજ્યા તેણે લીધો સાર ગાફલ નર તો ખાશે માર;
જોતામાં જોબન તો ગયું ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું ૧૫
રેણા રણ ચોરાશી તણું; તેનુ વ્યાજ વધે છે ઘણું,
હાર્યો ઘરમાં ડુબી ગયો; દેવાળું કાઢીને રહ્યો,
જમકિંકર કરશે તાપણું; રેણા રણ ચોરાશી તણું.
તત્તા તારૂં આપ તપાસ કયાંથી આવ્યો કયાં તું જાસ,
ખેપ કરીને ખોળી કાડ; હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
મુરખના મનમાં નહી ત્રાસ; તત્તા તારૂં આપ તપાસ
થથ્થા સ્થિર તો રહેવું નથી; કોણ રંક કોણ પૃથ્વીપતિ;
આજકાલમાં જાવું સહી; કોટી ઉપાયે રહેવું નહી.
ભાવંતરી ભજ કમળાપતી;થથ્થા સ્થિર તો રહેવું નથી.
દદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ સેવક થઇને કરને સેવ,
પ્રેમ પુષ્પને ચંદન હાર જ્ઞાન દીપક ઘટમાં અજવાળ;
અંતરનો ટાળે અહમેવ દદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
ધધ્ધા ધાજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ્છ વશ રાખે વીર;
શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર શત્રુ દળમાં પાડે ભેળ,

સદગુરૂ બખ્તર પહેઃ શરીર, ધર્દ્ધા ધારણ ધરજે ધિર.૧૯
નન્ના નિશાન ગુરૂનું હોય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
કાયર નરનુ નહિ ત્યાં કામ,શુરવીરનો સાચો સંગ્રામ;
જીત્યા નિરગુણ જગમાં જોય, નન્ના નિશાનગુરૂનું હોય.
પપ્પા પુરા કીજે પ્રીત, મેરૂ ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
ધ્રુવની પેરે અવીચળ રહે સ્તુતિ નીંદાને સુખદુઃખસહે
નારાયણને નીરખે નીત પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે, સચેત થઇ હરી સ્મરણ કરે,
જન્મમરણમાં આવે નહી, જેનુ મન વશીયું હરીમહી;
જઠરાવાસ ન નિશ્ચે કરે ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે. ૨૨
ભભ્ભા ભજનથકી ભય ટળે નીશ્ચય કાળકરાળ ન ગળે
ભેખ ધરે જો સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવૈયા વૈકુંઠ જાય;
જેવો ભાવતેવા હરી મળે, ભભ્ભા ભજનથકી ભય ટળે
મમ્મા માયા મનની જાણ, મારૂં તારૂં ખેંચાતાણ;
સઘળે સરખો આત્મારામ, સાંધા વાંધા મનનુ કામ;
માટેમન હરિચરણે આણ મમ્મામાયામનની જાણ. ૨૪
જજ્જા જીવપણું જેહને, સંશય સોક સદા તેહને;
આત્મબુદ્ધિ ન ઉપજે કદા, આશા તૃષ્ણાને આપદા;
દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જા જીવપણું જેહને. ૨૫
રરા । રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકવું મુકી દે;

મળતો શીહ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે. રરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
લલ્લા લે તું આત્મ લાવ, ફરી ફરી નત્ર આવે દાવ,
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજીને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લલ્લા લેતું આત્મ લાવ.૨૭
વવ્વા વેદ વચન નિરધાર, જે પીછે તે પામે પાર;
ઊંચ નીચનો અંતર નથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદમતી
સંશય શોક તજે અહંકાર,વવ્વા વેદવચન નીરધાર૨૮
શશ્શા સાધન સર્વે થયું, જેનું ચીત હરિ ચરણે રહ્યું;
હરતાં ફરતાં હરિનું ધ્યાન, તપ તીરથ નેને બહુ દાન;
કોટી વિઘન ભય દુષ્કૃતગયું, શશ્શા સાધન સર્વે થયું ૨૯
ખખ્ખા ખાડનાં બીબાં ભરે. કોયલ કાગડા કુંજર કરે;
મીનમગર બહુ જળચર જાત, જેવું બીબું તેવી ભાત.
મીસરી જોતાં નો મન ઠરે, ખખ્ખા ખાંડનાં બીબાં ભરે.
સસ્સા સઘળે સુંદર શ્યામ, હરીવીના નહી ઠાલો ઠામ;
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જો સમજે તો પુરણ કામ સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ.૩૧
હહા હરી ભાળ ભરપુર દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવા ને રજની નહી કો કાળ તેમ આત્મા પુરણ ભાળ;
નિર્મળ નયણ નિરખોનુર હહા હરિ ભાળો ભરપુર.

સઉ અક્ષર સંપુર્ણું થયા હરિ ગુરૂ સંતે કીધિ દયા;
અક્ષર અક્ષર આત્મ બોધ, એ સમજે તો ટળે વીરોધ;
સંવત અઢારબત્રીસીસાલ ચૈતરસુદ સાતમ સોમવાર૩૩
સંઘેસર સાધુનું ધામ ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુરૂ સ તે કીધી દયા. ૩૪

પદ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય ધરી, હરી ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલાજી,મહામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયુ ટેક
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધુ, તે હાથે કામ કુડુ કીધું,
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તનેજાળવીઓજઠરામાંહીતારૂંરક્ષણ કર્યુંપ્રભુએ ત્યાંહી;
તે ભાન તને સ્વપ્ને નહિ. દેહ૦
તેં જગતપતિને નવજોયો, કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રીત પ્રભુશુ નવ
આણી; એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ૦
એને કૃતઘ્નીસરખા કહીએ તેની સંગેતે સરખા થઇએ;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહિએ. દેહ૦

પદ ૮૨

હરીભજન કરો, ભય ભાગે જમ-દુતનો ભક્તિ ભાવે,
અંતકાળસમે હરીનું બાનું હોય ત્યાં જમ શીદ આવે ટેક
જેને તીલક છાપ તુલસી માળા.
જેને મુખડે ગોવિંદ ગોપાળા;
તેને શું રે કરે જમડા કાળા. હરી૦ ૧
એવો ભજન તણો પ્રતાપજ છે.
તેને લખ ચોરાશી માફજ છે.
એવિ સન્ત પુરૂષની સાખજ છે. હરી૦ ૨
એવું નિર્ભય નારાયણનું બાનું,
તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું.
કદી પાપ ન કરવું કાંઇ છાનુ હરી૦ ૩
પ્રાણી મારૂં મારૂં ન મીથ્યા કરવું,
એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવુ. હરી૦ ૪

પદ ૮૩

રાજીયો.

જાગો જાગો જીવ લાડકારે, તમને દઉ છુ શીખ.

કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલજો, ત્યારે તમને છે ઠીક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો ઘણી મહેનતે, નથી વારંવાર. રામ૦૧
કોઇ આગળ કોઇ પાછળરે, જાવુ જાવું જરૂર;
રહ્યું નથી ને રહેશે નહી,રાય રાણા ને સુર, રામ૦૨
નિવૃત્તી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશો પ્રવૃતિના પાસમાં, પછે પછાડશો હાથ. રામ૦૩
ન હોય કુટુંબ એ તાહરૂંરે, રટો રામ મુકી લાજ;
રણ સબંધે આવી મળ્યુ ,લેણા દોણાને કાજ. રામ૦૪
ન હોય તરૂણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વલ્પનું સુખ;
વિકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુખ. રામ૦૫
પુત્રને પેટ પીતા આવતોરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યુ વરસુત રામ૦૬
પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને શોષ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા,જુઓ ગુણના ભાઇ દોષ.રામ૦
છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
અન્યોઅન્ય વળગી રહ્યું. માટે જાય ધરબોળ રામ૦૮
કાયા પરપોટો નીરનોરે ફુલ્યો ફુટીને જાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. રામ૦૯

પદ ૮૪

રાગ જીંજોટી.

જુઓને નીર ઝાકળ તણું રે, દેખે છે સહુ લોક;
પળ પછી કાંઈ ના મળે. એમ જોબન છે ફોક;
રામ રટોને કોઈ રંગમાં. ટેક
નિવૃતિ રાણી એમ બોલીયાંરે,મને નાથ ની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહી આવે તાલ. રામ૦ ૧
નાટક વીષ્ણુએ રચ્યું જ્યારનું રે ચીતર્યાં ચૌદ માળ;
અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠયા કોટીક કાળ રા. ૨
સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે; લાગ્યો રામનો રંગ;
દશકો નિવૃતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવૃતિનો સંગ. રા. ૩
સંતાન થયાં નિવૃતિનાંરે, પ્રાણ પુરૂષનો સંગ;
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા જેવો અદ્દભુત રંગ. રા. ૪
શાંતી સંતોષની નાર છે રે, દયા ધર્મને શરણ;
વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી; પુછે વાળના છે ત્રણ. રા. ૫
જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વિવેકની નાર;
આજ્ઞા વહુ છે વીચારનાં, એક સુરતી કુમાર. રા. ૬
એ તો પરવાર નિવૃતિનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી નરભેરામ જશ ગાય. રા. ૭

પદ ૮૫

રાજીયો.

પ્રવૃતી રાણી પછી બોલીયારે, ન્હોય તમારા ઢંગ; ૧
હસારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ.
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક
નવ કહ્યું કરો શોકયનુંરે, તમને દઉં છું શીખ;
જોગી કર્યાની આશા એહને,કંઇને મગાવી ભીખ. રા૦
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
ટુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું માપ નીર. રા૦ ૨
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વરૂપનું સુખ;
રળતાં ખપતાં દીન વહી ગયા, પછી વળી ગયું મુખ.૩
શ્વેત કેશો ત્વચા લટબડીરે, આવ્યાં તેતરે બે તાળ;
હતપુરી તો ઉજડ થઇ, આવ્યો ઢુંકડો કાળ. રા૦૪
લોભ પ્રવૃત્તિનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
ક્રોધની અરિષા કામની, તૃષ્ણા એક કુમાર. રા૦૫
જમને મારે ઝાડો થાય છે રે, આવ્યાં આગળ કર્મ;
કોહો ચોખાળો બીજો કહે, કોઇ જાણે નહી મર્મ રા૦૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
જડવા ગીછે માંહે જમની,તેતો જાણે નહી કોય રા.૭

સાથ પ્રમાતીનો શહુ ગયોરે, આવી નીવ્રતી નારુ;
ગુરૂના ચર્ણું પ્રતાપથી, રટો નરભા શ્રી રામ. રા૦ ૯

પદ ૮૬

રાજીયો.

જીવ ગયે સુનુ સઉ થયુ રે, કાયા નગ્ર શુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા; તુટયા શ્વાસના તાર,
રામ રટોને કોઈ રંગમાં. ટેક.
મુવા જીવને રોતું નથીરે; રડે સ્વાર્થ સગાઈ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે. પ્રગટ આપુ છું ગાઈ. રામ૦૧
રડે તરૂણી કેવું કહીરે. છુટા મુકીને કેશ;
અથું માણીગર માહરૂ, જાણીને બાળે વેશ. રા૦ ૨
સાસરવેલી શું કહી રડેરે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હવે અમો તો શું કરૂ, પરણ્યાએ કર્યો કેર, રા૦ ૩
ઓથને માટે બંધવોરે, ભુજ લેલાટ લગાઈ,
રણમાં મુકયો મુને એકલો તને ઘટે નહી ભાઈ. રા૦ ૪
માત પીતા કેવુ રડેરે, પાળે ઘડપણ મારૂ;
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સારૂં. રા૦ ૫
પુત્ર માબાપને કેવું રડેરે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહ્યો એક. રા૦ ૬

જમશે કે સહેસે ભુખનેરે, જડશે જમનો માર;
તેમાંનું કોઈ કહેતુ નથી, માટે જુઠો પોકાર, રા૦૭
સ્વાર્થ માટે સર્વે રડેરે, વળી કાંઈ લોકાચાર;
જન નરભા રટો રામને, નહીતો ખાશે પેંજાર. રા૦ ૮

પદ ૮૭.

રાજીયો.

કડીઆ સુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો દામ.
અગનમાં મ્હેલ આજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ.
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક,
મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીયોના ઠામ.
ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયા, નથી પડોચી કાંઇ હામ.
આવોહીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણ;
સુખ તમારાં સભાળતાં, મને વાગે છે બાણ. રા૦
બચકે બનાતો બાંધિ રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ.
ગોડચો તેની ભાગી નથી, રહી એમનિ એમ રા૦ ૩
સાલો લીધી છે મોંઘા મુલનિરે; લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંગ રા૦૪
સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે જાણું તમારી વાત;
વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત.રા૦૫

ચાર દીવસ જતા જાતરારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથે તમે ચાલીયા, કાંઇ બાંધ્યું નહી સાથ.રા.૬
ધન ધરતીમાં ઘાલ્યાં રહ્યારે, સાથે લીધું ન કાંય;
તે ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાહાં અમે આંહી, રા. ૭
તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણુ કોમળ મુખ;
સાણશીએ જમ તન ચુંટશે, કેમ વેઠશો દુઃખ રા. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખે નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. રા૦
ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહુ વિવેક;
બીડી આપુ મારા હાથની,લેતા જાઓને એક. રા.૧૦
જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઇ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. રા ૧૧
ગુરૂ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જાગી નરભા તું જોય;
લેણું દેણું આવી મળ્યું, નથી કેનુ હવે કોય. રા. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ રાગ.

નાથ તમે જાનત હો સબ ઘટકી;
મીરાં ભક્તી કરે પરગટકી,
નાથ તમે જાનત હો સબ૦ ટેક.
ધ્યાન ધરિ મીરાં સમર લો,

સેવા કરે રઘુવરકી,
સાલીગરામકુ તુલસી ચડાવત,
ભાલ તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧
કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઇ નાચત.
તાલ મરદંગ વાગે ચુટકી.
રૂમઝુમ પાયે ઘુઘર બાજત,
લાજ ખોલી ઘુંઘટકી. નાથ તમે૦ ૨
વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા,
સાધુ સંઘાથે મીરા અટકી,
કરી ચરણામ્રત પી ગયાં મીરાં,
વિષ બની અમરતકી. નાથ તમે૦ ૩
ઘરકી નીકલી ચલીર કેહારે,
શીર ગાગર મટુકી.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીની તિથીઓ.

સખી પડવે પુરણ બ્રહ્મ જે કોઇ જાણેરે.
[રૂડા રણછોડજીનો મર્મ, વેદ વખાણેરે.
સખી બીજે બોડાણોજી બોલ બોલ્યા એતારે

રાખશો રહેશે તોલ. ઉપજે એવારે,
સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન, પ્રભુજીને પ્યારાં રે;
હાથમાં વાવે હરિના જન. શોભે સારાં રે
સખી ચોથે ચાલ્યા જાય, વસમી વાટેરે;
રૂદીયામાં રણછોડરાય. મળવા માટેરે.
સખી પાંચમે પળીયા પંથ, તડકા તનમાં રે;
સેવા કરે હરીના જન. મારા મનમાં રે.
સખી છઠે છાપાં અંગ, ધણીનાં ધરીયાં રે,
રાખે રૂદીયા સાથે રંગ. હવે મન હરીયાં રે
સખી સાતમે સુંદર શ્યામ, મોહન મળીયા રે;
હું તો આવીશ તમારે ગામ, ફેરાં ફરીયા રે.
સખી આઠમે જોડી વહેલ; બળવંત બેઠારે;
પુર્વ દેશમાં કરી મેહેર, પંથમાં પેઠારે.
સખી નોમે નમવા જાય. આણી રાખેરે:
સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાંકેરે.
સખી દશમે આવ્યા ડાકોર, હરજી રસિયારે;
તે ઠેકાણે ઠાકોર, વ્હાલો મારો વસીયારે.
સખી એકાદશીના દન ગુમળી ઘેર્યોરે;
અર્ધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેર્યારે,
સખી બારશે બાંધ્યા છે બંધ, સેવકથી છાનારે;

સોનુ તો સવા વાલ પુજીમાં પામ્યારે
સખી તેરશે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
અધ્યરાતે આવ્યા મહારાજ કારજ સરીયાં રે.
સખી ચઉદશે ચરણામૃત પ્રેમે પીધાંરે;
હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન દીધારે.
સખી પુનમે પુજા થાય, શોભા સારીરે;
દર્શન કરવાને જાય, નરને નારીરે.
સખી પંદર તથા સાત વાર, જે કોઇ ગાશેરે;
તેને મળશે દ્વારકાનો નાથ, વૈકુઠે જાશેરે,

પદ ૯૭

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા.
આરતી કીજે મહારાજાની, લોપે નવ માયા. જે. ટેક
મોર મુગટ શીર છત્ર બીરાજે, મણી માણેક ચળકે.(૨
પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
પાઘ કુસુબીઝીણાસરબંધ, છોગાં બહુ ધરીયાં; (૨)
તીલક લીલાટ હીરા માણેક મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
કેસરીઆડ મકરાકૃતકુંડળ હધી સુત બેઉ જડીયાં (૨)
એક કટાક્ષે ભ્રકુટી કેરાં ત્રણ ભોવન ઘડીયાં. જે૦
અમુલ વરેની આંખલડી, ધર્યું ચીબુક ગાલે. (૨)

રુખારવીંદ તણી શી શોભા કેસરી છે ભાળે. જે૦ ૫
અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે. કોટી રવી ચળકે. (૨)
કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બહુ ઝળકે. જે૦ ૬
અનેક આભુશણુ રત્ન હીમનાં. પુષ્પની માલા; (૨)
તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને, તે જન બહુ વાલા. જે ૦ ૭
જરકસી જામો અંગે સોહે વિચિત્ર બહુ ભાને; (૨)
ઈંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સરવે. સ્તુતી કરે ખાતે. જે૦ ૮
ચત્રુભુજ પુરૂષોત્તમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
શંખ ચક્ર ગદા પદ્મ બ્રરાજ બે ઉર ત્રણ વાજે. જે૦ ૯
કટીમેખલા પીતાંબર ઉપર. બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
દીનાનાથ દીસે છે દયાળુ. ખુબ બન્યો લટકે; જે૦ ૧૦
ચરણકમળ આનંદ સાગર, સેવક સુખકારી; (૨)
જે જન આવી નીરખે પ્રભુને. દુઃખ કાપે ભારી. જે૦૧૧
છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવરને વેશે, (૨)
ગોપ થઇ ગાયો ચારી; ગોપી રમ્યા રાસે. જે૦ ૧૨
જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ, તે ડંકપુર વાશી. (૨)
ડાકોરનાથ થઇને બેઠા પોતે અવીનાશી, જે૦ ૧૩
આઠે શીખર ધોડીઘર ઉપર, ચોઘડીયાં વાગે; (૨)
નોબત શબ્દ સુણે જે પ્રાણી, દુખ તેનાં ભાગે. જે૦૧૪

દર્શન દીનનાથ દયાળુનાં. જે આવી કરશે; (૨)
કોટી જન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત, તે પણ હરશે. જે૦ ૧૫
આરતી એ પુરૂષોતમ કેરિ પ્રેમ ધરિ ગાશે;
જે કોઇ પ્રેમ ધરી ગાશે;
સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી; વૈકુંઠ જાશે. જે૦૧૬

ભજન ૯૧

અબધુ એસો ગ્યાન બીચારી.
વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અબ૦

બ્રાહ્મણકે ઘેર નાતી ધોતી, જોગનકે ઘેર ચેલી.
કલમા પઢકર હુઇરે તરકડી, તો આપે આપ એકેલી અ૦
નહી પરણેલી નહી કુંવરી, પુત્ર જણ જણ હારી;
કાળી મુંડીકા કોઇ નછોડયા, તોહ જુ એ મા ગ કુમારી. અ૦
સસરો મારા બાળો ભોળો ને સાસુ બાળકુમારી;
પરણ્યો હમારો પારણીએ ઝુલે તો મે ઝુલાવનહારી. અ૦
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા નો વે તીનકી મે જાઇ;
એતીનુંકે ઘેર ધણીઆણી તો વેનકું ગોહ બોલાઇ. અ૦
નહિ જાઉ સાવરીએ નહિ જાઉ પીયરીયેરે.
સ્વામીકી સેજ સમાઇ;
કહેત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, જોતમે જોત મીલાઇ. અ૦

૯૨

લે માળારે લે માળા તુ તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખી લે નટવર ન્યારા.
હરીહીરો તારા હાથજો આવે તો તુટેલી કુટીતાળા તુ તો૦
આ જુઠી બાજીનુ જોર ન કીજે;
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩
જઠરામાંજાળવીઓ તુ નેભુલી ભવભરતેમોટીફાળાતું૦
કાયા તોરિ કામ ન આવે; ફુકે જલે જેમ અંગારા. તું. ૪
છોટા કહે છતમાંનવછાકો તો સેજતરશો ભવપારા તું૦

પદ ૯૩

વારૂ મારા વીરારે, ન કરીયે સંગ નીચનોરેજી, ટેક.
નીચપણુ નિશ્ચે નરકે લઇ જાય. વારૂ મારા.
આકડીઆનાં દુધરે અતી હે ઉજળાંરેજી;
તે પીધે તરત મૃત્યુ થાય. વારૂ મારા.
દુધડીયાં મંગાવોરે. મવરી ગાયનાંરેજી,
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ મારા.
બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણો રેજી;
તેને સંગ અંગને વસ્ત્ર ઉજડાય. વારૂ મારા,

આંબલીયાની છાયારે, અતી રળીયામણીરેજી;
તેને સેવ્ય ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વારૂ મારા.
ગુરૂના પ્રતાપેરે જેઠીરામ બોલીયારે જી;
દેજો અમને સંત ચરણુમાંહે વાસ. વારૂ મારા.

—✤—

ભજન ૯૪.

રાગ ઘોળ.

ગરૂડ ચડી આવજે ગીરધારી,
લજ્જા મારી રાખજોરે મોરારી; ગરૂડ૦ ચડી
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય.
શ્રીકૃષ્ણને લાગુ પાય;
ગુણ ગાવાની ઇચ્છા થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૧
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય.
સારદા કરજે મારી સહાય;
પદ પુજીને પાવન થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૨
માતા આપો અવિચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા થાય અમારી;
દાસ થાય અવિચ્યળકારી, ગરૂડ ચડી૦ ૩
ધન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા શંકર રાય;

પાંચ દેવે લીધો અવતાર. ગરૂડ ચડી૦ ૪
પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. ગરૂડ ચડી૦ ૫
રાજા ધર્મ તો ધર્મધ્યાન,
રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમ મહાબળવાન. ગરૂડ ચડી૦ ૬
રત્નવતાની કુંવરીરે આવે;
સાથે જોશી સહદેવને લાવે,
પાચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. ગરૂડ ચડી૦૭
હસ્તિનાપુરમાં ઓળો રે પડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પેહલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી, ગરૂડ ચડી૦ ૮
બીજે પાસે તે ગરથ ભંડાર,
ત્રિજે ઉમરવા નથી આર;
એમ સાહ્ય છે વારંવાર, ગરૂડ ચડી૦ ૯
ચે થે પાસે ચતુરાઈ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રઉપદિ નારિ,
સામો દુર્યોધન અહંકારી, ગરૂડ ચડી, ૧૦
ત્યાં તો શોભા ભરાઇ છે સારી,

ાહચો દુર્યોધન હંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રઉપદી નારી, ગરૂડ ચડી૦ ૧૧
સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટ હસીનેરે બોલવ્યાં, ગરૂડ ચડી૦ ૧૨
સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવી માડો ઘર આ ઠામ; ગરૂડ ચડી૦ ૧૩
સતી આવી બેસોનેરે ખોળે;
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;
તોયે સતીનાં મન ના ડોલે; ગરૂડ ચડી૦ ૧૪
ખોળે બેસસે ગદા ભીમ કેરી
તને કાળે લીધો છે ઘેરાં
તુ તો જાદવ કુળનો વેરી; ગરૂડ ચડી૦ ૧૫
તને લાગ્યું સતીનુંરે પાપ;
તેથી થયા મહા ઉતપાત
ખોળે બેઠા તે શોક સંતાપ, ગરૂડ ચડી૦ ૧૬
દુર પંથ છે દ્વારકા ગામ;
ત્યાં પોઢયા શ્રી ભગવાન;
જોગી જોઈ ધાયા ઘનશ્યામ. ગરૂડ ચડી૦ ૧૭

એમણે ગરૂડ શણગાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસેં નવાણું આણ્યાં,
આવી પુર્યાં છે શ્રીભગવાન, ગરૂડ ચડી૦ ૧૮

પદ ૯૫.

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતિ.

શ્રીરામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણ ભવ ભય દારૂણં,
નવ કંજ લોચન કંજ મુખકર કંજ પદ કંજારૂણં;
કંદર્પ અગણિત અમિત છબી નવનીલ નીરજ સુંદરં,
પટ પીત માનહુ તડિત રૂચીશુચી નૌમી જનકસુતાવરં.
શિર મુકુટ કુંડલ તીલક ચારૂ ઉદાર અંગ વિભુષણં,
આજાનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામજીત ખરદુષણં;
ભજ દીનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્ય ચંદ દશરથ નંદનં.
ઇતી વદત તુલસીદાસ શંકર શેશ મુની મનરંજનં.
મમ હૃદીયે કુંજનિવાસ કર કામાદિ ખળદળ ગંજનં,

—❧—

મંગળા આરતી ૧ લી

રૂક્ષ્મીના રાય રણછોડ, વસો મારા રૂદીયામાં.
સુખ સાગર શ્રી રણછોડ વસો મારા રૂદીયામાં;

પ્રાતઃસમે પ્રભુનાં મુખ નીરખી આનંદ ઉર ન સમાયરે
સુર નર મુનીવર વેદ વખાણે. નારદસારદ ગાય. વસો
કોટીવદન છબી મુખપર વારિ, અકલીત રૂપ અપારરે,
મંગળ રૂપ મનોહર દીસે સેવક સુખ ભંડાર, વસો.
તાલ મૃદંગ વીણા રસ વાગે. મુખ મોરલી ધનઘોરરે.
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચન થાળ કપુર ભરી માંહી પાચે જ્યોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતારૂમારા અલબેલાની રાધા રમણવીલાસ.વ.
અષ્ટે સીદ્ધી આગળ ઉભી. મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમસ્વામી રાજ કરો રણછોડ વસો.

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

ભક્તશિરોમણી ભજનોનો સંગ્રહ	કી ૦– ૮–૦
સત્યવાન સાવીત્રી અને જસમા ઓડણ.	કી ૦– ૫–૦
[illegible] (બાર ભાગ) –	
રસીક ગરબીઓથી ભરપુર.	કી. ૦–૧૨–૦
હાથણ પદમણી-પતિવ્રતા સ્ત્રીઓ	
માટે ખાસ વાંચવા લાયક પુસ્તક	કી. ૦–૧૨–૦
છેલ જશાર અને સતી સુમના.	કી. ૦–૧૨–૦
પારસમણી ભજન સંગ્રહ	કી. ૦– ૮–૦

આ સિવાય અમારી પાસેથી તમામ જાતનાં પુસ્તકો ગરબાઓના–નાટકોના, ભજનોના તેમજ નિશાળમા ચાલતા પુસ્તકો સામટા તથા છુટક મળશે.

તમામ જાતના પુસ્તકો છપાવનાર

તેમ કીફાયત ભાવે વેચનાર.

બુકસેલર મંગળદાસ જોઇતારામ

રીચીરોડ—અમદાવાદ.

